32e Jaar — N. 308 Prijs per nummer : voor België 3 centiemen, voor den Vreemde 5 centiemen Telefoon : Redactie 247 - Administratie 2845 Zondag 5 November 1916

Drukker-Uitgever
Sam: Maatschappij HET LICHT
bestuurder :
P. DE VISCH. Ledeberg-Gent
—
.. REDACTIE ..
ADMINISTRATIE
HOOGPOORT. 29. GENT

VOORUIT

Orgaan der Belgische Werkliedenpartij. — Verschijnende alle dagen.

ABONNEMENTSPRIJS
BELGIE
Drie maanden. . . . . fr. 3.25
Zes maanden . . . . . fr. 6.50
Een jaar . . . . . fr. 12.50
Men abonneert zich op alle postbureelen
DEN VREEMDE
Drie maanden (dagelijks verzonden). . . . . fr. 6.30

Een steek-waarop !

I

In een nieuw artikel van **Le Bien Public** getiteld: « Het Recht op Leven » vinden wij ten eerste eene gewichtige bekentenis.

Het blad erkent dat wij tegen het barema der speciale commissie en voor ons barema niet gestemd hebben, voor eene kwestie van cijfers van onderstand, min of meer.

Dat is volkomen juist en wij bekennen dat zelven. Op eene kwestie van het onderstandscijfer was er,met een beetje goeden wil van weerskanten, gemakkelijk tot eene overeenkomst te geraken.

Wij stippen niettemin de bekentenis aan, wij zal nog van pas komen.

Wij hebben erbij gezegd dat het in hoofdzaak een vraagstuk van beginsel was dat ons verdeelde en een liberaal raadslid bevestigde zulks zeggende, dat het eene politieke kwestie was die ons scheidde, wat in den grond op hetzelfde neerkwam.

Inderdaad, wij wilden het Noodbarema uitgevoerd zien door de stad, wat terzelvertijd « de waarborg van den onderstand » in zich bevatte.

Maar nu komt **Le Bien Public** af met eene nadere verklaring, wat wij zooal onder die uitreiking van het Noodbarema door de Stad in 't zin hadden.

Ziehier hoe het klerikaal orgaan zich daaromtrent uitdrukt:

> Vooruit was van gedacht dat de dienst van den onderstand aan de werkeloozen een bestendige stedelijke dienst werd, die toevertrouwd zou worden aan het Stedelijk Voedingsfonds, waarvan de bazis te dien einde totaal zou veranderd worden.
>
> Dit Comiteit zou er zich niet meer bij bepalen, van gelijk het heden doet van hulp uit te reiken in voeding; het zou zich gelasten met het algemeen ambt, van aan de behoeftigen het verschil uit te reiken tusschen de hulpbronnen waarover zij beschikken en het aangenomen cijfer als taks hunner bedigheden.
>
> Het zou aan al de behoeftigen, in alle omstandigheden, zelfs na de huidige crisis, waarborgen wat er noodig is tot hun onderhoud.

Die korte aanhaling heeft noch kop, noch staart.

Vooruit wilde van het Noodbarema een Stedelijken dienst maken, door hem in handen te geven van het Stedelijk Werk der Voeding, die hem grootendeels ontworpen had en in meerderheid uit burgers en zelfs uit katholieke burgers bestond.

De bijzondere Commissie integendeel, wilde dezen dienst in handen geven van het Hulpcomiteit aan de werkloozen en van het Halfkluitjeswerk, die beiden onder controol stonden van het Provinciaal Comiteit.

Waar ziet **Le Bien Public** hier het groot principieel verschil in?

Is het Stedelijk Werk der Voeding soms het Hulpcomiteit aan de werkeloozen niet waard en ook het Halfkluitjeswerk?

Is de controol van Provinciaal Comiteit soms beter dan deze van de Stad zelve, vooral wanneer het er op aankomt de uitgave van haar eigen geld te controleeren op een oogenblik dat zij er verre af is van er kwistig mede te mogen omgaan?

Als dat uwe meening is, komt ermede vooruit en explikeer u duidelijk.

Maar het is een pure uitvlucht, een kale excuse.

Dat de onderstandsdienst aan de werkeloozen een bestendige stedelijken dienst zou geworden zijn en het Noodbarema onder alle omstandigheden, zelfs na de tegenwoordige crisis voort zou uitgereikt zijn geworden, dat heeft nooit iemand gezegd.

Oh, **Bien Public**, ge moet niet gelooven dat wij de hulp aan de werkloozen, zelfs in normale tijd, afkeuren.

Ons Werkloozenfonds is daar en het bevat kiemen, die voor verbetering en uitbreiding vatbaar zijn.

Stel u gerust, confrater, gij hebt hier met geen schijnheiligen te doen, die terugwijken voor de logieke gevolgen hunner beginselen.

Maar dat het onze opvatting zou geweest zijn, eens de crisis geëindigd, het Noodbarema zooals het is opgemaakt, voort en ongeschonden uit te betalen, aan geheele of gedeeltelijke werkloozen, tot in der eeuwigheid, dat is niet waar.

Overigens,waarin voorziet **Le Bien Public** het einde der crisis? Welke datum ziet hij in 't verschiet?

Op den dag dat de vrede wordt geteekend?

Eene week of eene maand nadien?

Hij heeft ons reeds de onmiddellijke hernieming van het werk voorspeld, onmiddellijk na den vrede. Hij voegde erbij dat er gemis zou geweest zijn aan werkkrachten en er hooge loonen zouden zijn uitbetaald geworden aan de werklieden.

Wij hebben daar niets op geantwoord en bij ons zelve gezegd: eerst zien en dan jugeeren.

Maar aangenomen dat het katholiek blad juist gezien heeft, — wij wenschen het van harte — maar dan is er niets te vreezen: noch van de Stedelijke inrichting van den onderstand, die tot zijne normale, gewone werkzaamheid zal terugkeeren, noch van het Noodbarema, dat zal gedurende

met de buitengewone oorzaken, die hem in 't leven riepen.

En wij hebben hier iets te herinneren aan **Le Bien Public**, iets dat hij wetens en willens schijnt te vergeten.

De sociaal-demokratie is geen gildeken van St-Vincent-à-Paulus of welkdanige heilige personagie.

De socialisten kweeken geen « krijgers » of « schooiers ». Die rol is de hunne niet.

En als zij het « Recht op Leven » verdedigen voor allen, dan is het op voorwaarde dat die erkentenis van levensrecht gepaard gaat met den plicht van door uwen arbeid uw deel bij te brengen om in de behoeften der samenleving te voorzien.

Alleen zij die tot arbeid ongeschikt en onbekwaam zijn, door gebrekkelijkheid, zwakte of onderdom ontsnappen aan die verplichting en worden liefdevol geholpen door de gemeenschap die de beste aller moeders is.

(W. v.) F. H.

TENTOONSTELLING VAN BEELDENDE KUNSTEN

Kunstverzameling COPPIETERS en werken van VAN BIESBROECK

Feestlokaal Vooruit, te Gent

I. EEN VOORWOORDJE

Ik geloof dat er slechts weinig menschen op aarde gevonden worden die niet van de Beeldende Kunst houden, hetzij nu eene mooie schilderij, een prachtig beeldhouwwerk, eene schoone gravure, 'n gekleurde plaat, 'n gesneden afgodsbeeld of ruw bewerkte fetisch. Al naar dat de beschaving haar invloed uitoefent. Hebben wij ons als kind niet reeds verheugd met de zoo naïeve keurgeklekste « seintjes wale »? Dat zit in de menschheid geboren!

De wilde boomerang slingerende Australische ingeborene beschouwt met godsdienstige vereering het werk van den schilder die de uren en dagen ver gelegen bosschen en bergen zoo tastbaar voor zijn oogen toovert; de ruwe oowboy van het Westen koopt bij voorkeur van den reizenden marskramer de teederste, liefste gekleurde lichtplaatjes, de armste, domste russische boer schikt zijn stulp op met naïef gekleurde legende-prenten, bij de Congo-negers vindt men bijna artistiek gesneden ivoor-beeldjes en voorwerpen, enz.

Ik ben zeker er van dat de in de laatste jaren ontdekte teekeningen van lang uitgestorven dieren in grotten, waar naar geleerde berekeningen honderdduizend jaar geleden de oorspronkelijke mensch huisde, toenmaals den genialen eersten schilder den geestdriftigsten bijval der gansche stam ten deel gevallen is.

Dat esthetisch gevoel zit nu eenmaal in het menschelijk geslacht en verheft hem bovan het edelste intelligentste dier.

Natuurlijk hoe hooger het peil zijner beschaving is, des te gekuischter zijn smaak en zin voor schoone kunsten.

Ik durf dan ook wel zeggen dat, wie aan een mooie schilderij of kunstig beeldhouwwerk onverschillig voorbijgaat, een onbeschaafd of een geblaseerd mensch is!

Ik vertrouw nu bepaald dat onze lezers tot geen dezer beide categorien behooren en daarom de gelegenheid niet zullen verzuimen die hun de Kunsttentoonstelling in ons Feestlokaal biedt, de prachtige kunstverzameling van onzen vriend Emiel Coppieters en vele der beroemde beeldhouwwerken van Jules Van Biesbroeck, dien ze tot nu toe slechts in afbeelding zagen, in natura te aanschouwen.

De schilderij-verzameling bevat alleen 200 nummers terwijl 90 beeldhouwwerken in de zalen prijken.

Binnen een paar dagen hoop ik een uitvoerig en onderwijzend verslag dier interessante expositie aan onze lezers te brengen.

Zondag allen er heen! **Mx.**

Wie zal betalen na den oorlog?

Onze aandacht werd alreeds enkele malen getrokken op artikels die in *Vooruit* verschenen nopens de te betalen belastingen na den oorlog. Onze beddoeling is niet dat wij de vooruitgezette meeningen niet zouden deelen, — verre van daar.

Maar de bijzonderste bron van inkomsten voor eenen Staat is wel den weg der onteigening. Alhoewel we ons nog steeds bevinden onder een burgerlijk regiem, zullen de staatsmannen toch verplicht zijn de socialistische grondbeginselen stap voor stap toe te passen, om aan de kolossale uitgaven, waarin heden alle natiën verzwenselen, te kunnen voldoen of ze later uit te delgen.

Wij gaan ons niet wagen aan schattingen van zoovele millarden schulden. Maar de feiten zeggen toch dat het vernielde moet heropgebouwd en de invaliden, weduwen en weezen en andere slachtoffers moeten vergoed worden.

De eenige bron waaruit het goud kan geput worden, om alles weer zooveel mogelijk in evenwicht te brengen is: DE ARBEID.

Zullen de arbeiders daar in de toekomst geene de minste medezeggingschap over hebben? Zullen onze instellingen van cooperaties, politiek en vakbeweging, zich niet in deze reusachtige vraagstukken hebben te mengen?

We denken: ja! En is het oogenblik tot activiteit daarvoor nu nog niet aangebroken, toch willen wij hoden een beginsel op het voorplan schuiven waarvoor onze partij van bij hare wording streed: DE ONTEIGENING.

Het gaat er niet om hier de burgermoraal nopens de onteigening aan te halen, evenmin de schrikbeelden bij onze plattelandsbevolking verspreid, als zou de boer van zijne twee konijnen er één moeten afstaan als óóit de socialisten den baas werden!

Dat alles is kletspraat.

De bourgeoisie, de opkomende macht der arbeidersinstellingen vreezende, klampte de kleine burgerij aan zich vast, door steeds het spook van de cooperaties voor hare oopen te doen dansen, waardoor wij als de verdelgers der middenstanders werden betiteld.

« Droomers » waren wij, omdat in ons programma voorkomt: afschaffing der staande legers, tot den algemeenen wereldvrede, en, als overgangsmiddel tot dit doel: de gewapende natie!

Nog grooter « droomers » waren wij daar wij verklaren dat onze strijd zich baseert op de afschaffing der loonslavernij en op de hervorming der kapitalistische maatschappij in eene algemeene kollectiviteit, aldus een einde stellende aan de uitbuiting van den mensch door den mensch, dit door de socialiseering der voortbrengingsmiddelen.

Dat was theorie!

Treurig genoeg dat het oorlog moest worden om zoovele « droombeelden » van het sociaal-demokratisch programma te zien verwezenlijken.

Wat is het algemeen verschijnsel?

Wat is het Nationaal Comiteit anders dan eene nationale cooperatie, met internationale betrekkingen, en die voor iedere provincie eene afdeelings-cooperatie heeft. Verre van zulks af te keuren, vinden alle elementen dit volkomen good; immers de toestanden zelf konden daaraan geene andere oplossing geven.

De steden en gemeenten die uit burgerlijk vooroordeel tegen de regie waren, baten heden alle openbare en bijzondere werken uit. De goede of slechte voorwaarden waarin zulks in sommige plaatsen gebeurt laten wij thans onverlet; alleen de toepassing van het socialistisch middel «regie» of zelfuitbating stippen we aan. Als nu dit alles leefbaar is *heden*, leefbaar in beroerde tijden, waar de burgerlijke stelsels onleefbaar werden verklaard, waarom zouden deze toestanden dan ook niet leefbaar zijn in normale tijden?

Onder oogpunt van regie is er voor de steden en gemeenten in de toekomst wat te doen; de burgerij zal wel hullen, maar de algemeene inkomsten zullen er des te beter om gaan, en men zal niet verplicht zijn van naar alle middelen uit te zien om lasten en taksen te slaan die steeds de werkende klasse treffen.

Door zelfuitbating van verlichting, waterleiding, tram- en buurtspoorwegen, openbare werken en zoo meer, zullen de millioenen niet in de zakken van enkelen terecht komen, maar gaan naar de kas der gemeenschap, die door die inkomsten niet zal moeten gespijsd worden door alles wat eenigzins maar kan, met taksen te bestaan om toch maar de balans in evenwicht te houden.

Dat is socialistische of gemeenschappelijke leer.

(Terloops willen wij er even bijvoegen, dat juist in die steden waar de regie de meeste ontwikkeling genoot, de arbeiders er heden ook het beste worden bedeeld.)

En wat waar is voor het gemeentewezen, is het ook voor het staatswezen. Doch gezien de kapitalistische instellingen in ons land, zal men verplicht zijn tot de onteigening over te gaan, wil men tot regie of zelfuitbating komen.

Doet men zulks niet, dan staan er voor de werkende klasse, de kleine burgerij en kleine boeren nog droeve dagen te wachten.

Immers, waar de Staat geen *eigene* bron van inkomsten heeft, kan het niet anders of alle inkomsten zullen voortkomen van allerhande bestaande belastingen, verhoogde en nieuw bijkomende, en het zal alleen de voortbrengende klasse zijn die onrechtstreeks alle duiten voor de staatskas zal moeten samenbrengen.

De oningewijden in de staathuishoudkunde stellen zich vaak voor, dat door de belastingbetalers alleen wordt verstaan : de eigenaar, patroon en handelaar, of zij die het geld rechtstreeks naar het bureel van belastingen dragen. Ja, deze zijn inderdaad de rechtstreeksche belastingbetalers. Maar met wiens geld?

Als moeder koffie opschenkt, betalen wij een deel belasting aan inkomende rechten; moeder doet suiker in den koffie en een deel der zware belasting op de suikers wordt betaald; moeder legt eene snee spek in de pan (wij spreken van vroeger!) een deel belasting op het vleesch wordt gestort. En zoo gaat het met alles. Dus betaalt de verbruiker met elk artikel dat hij verbruikt, belastingen.

Die toestand kan dus erg verscherpen als de Staat alleen van belastingen moet lezen. En, dat men zelfs alles durft uitvinden om geld te kloppen, daarvan vonden wij onlangs nog een staaltje bij onze Hollandsche buren, waar minister Treub zelfs belastingen heft op personen met meer dan één voornaam!

Geeft uwe kinderen dan al den naam van peter en meter!

Doch genoeg daarover.

Er is geld, veel geld noodig voor den Staat, dat weet eenieder. De belastingen zijn zwaar genoeg; de eenige verdere bron van inkomsten is dus : zelfuitbating van mijnen en fabrieken en om daartoe over te gaan moet men den weg op der onteigening, of de verwezenlijking van een deel uit ons programma.

Wat is nu best! ofwel een handsvol kapitalisten, — vaak geene vaderlanders, — te onteigenen, ofwel eene algemeene bevolking van 7 millioen inwoners meerdere lasten doen dragen?

Wij grijpen dus naar de onteigening en beginnen met de mijnen, die wij, evenals de spoorwegen, staatsmonopool verklaren en welke jaarlijks millioenen winsten opleveren tot nut van het algemeen.

Principieel wijzen wij onze lezers naar onze partijstatuten, naar paragraaf 1 der verklaring van beginselen, dat luidt :

« I. De rijkdommen in het algemeen en de voortbrengstmiddelen in het bijzonder, zijn óf natuurlijke bestanddeelen, óf de vrucht van den handen- of den hoofdarbeid der vorige geslachten, zoowel als van het huidige geslacht; bijgevolg moeten zij aanschouwd worden als het gemeenschappelijk erfgoed van het menschdom... »

Wie zou durven beweren dat de mijn en het produkt of eigendom van een of meer personen zijn?

Wat deed de staat toen over ongeveer 15 jaar de eerste ontdekkingen van kolenlagen in de Kempen door den heer Dumont werden vastgesteld?

Ondanks de hevige protestatiën van wege onze mandatarissen schonk het gouvernement aan eenige vrienden die milliarden weg.

Onze partij, haar beginsel getrouw, verdedigde de zelfuitdaging der kolenbekken. Niets aan te doen : het gemeenschappelijk belang moest wijken voor den gouddorst van enkele kapitalisten.

De mijnen zijn daar weggeschonken. Zoo gebeurde het ook eens elders. Maar niemand zegt dat de terugname tegen vergelding niet mogelijk is?

Dit moet en dit zal! Of zal dan België, zooals Karl Marx het betitelde, altijd « het paradijs der kapitalisten en de hel de arbeidende klassen al wezen?

Een statistieker zegde eens : « Cijfers regeeren de wereld niet, maar toonen hoe er geregeerd wordt. »

Het is wel gevaarlijk met cijfers te werken maar de bronnen waaruit wij ze putten zijn zuiver, gezien het officiele cijfers zijn van den mijnraad, en anderen die wij vinden in de brochuur van gezel E. Van der Velde: *De Staat en de Koolmijnen*, en verder in een paar brochuren van gezel Alf. Lombard, schrijver der mijnwerkersfederatie : *La limitation de la journée de travail* (Beperking van den arbeidsdag) en *Pour le minimum de salaire* (Voor het minimum van dagloon).

Gezel Van der Velde zegt :

« Vooreerst, aan wie behooren de minerale rijkdommen in den ondergrond der Kempen begraven?

» Ondervraagt den eersten de beste, die niet op de hoogte is der ordelievende wetgeving, en wanneer hij zich de moeite wil geven na te denken, zal hij voorzeker antwoorden: aangezien deze rijkdommen door niemand zijn voortgebracht, moeten zij, om rechtvaardig te zijn, aan iedereen toebehooren ».

En dit principe is zoo waar, dat, na de fransche Revolutie, de zaak aldus werd opgelost :

Luidens artikel 1 der wet van 12-28 Juli 1791, door de Nationale Vergadering gestemd, na eene welsprekende tusschenkomst van Mirabeau, waren de mijnen ter beschikking van de Natie en konden slechts na hare toestemming en onder haar opzicht ontgonnen worden. Men stond eene schadevergoeding toe aan de eigenaars van den bovengrond, maar deze schadevergoeding betrof slechts het niet-gebruik en de verwoestingen door de uitbating der mijnen veroorzaakt. Het was geenszins de oorzaak van een recht. Deze wet werd echter onder Napoleon's invloed teruggetrokken in 1810 op 21 April en volledigd door de Belgische wet van 2 Mei 1837, die onder meer zegt :

« Het Gouvernement heeft het recht, na beraadslaging van den Mijnraad en *door eenvoudig koninklijk besluit*, de uitbating van kolenmijnen toe te staan aan bijzonderen, die er aldus het *eenvoigdurend eigendom* van verkrijgen. »

De Staat is eigenaar van den spoorweg, die nogal enkele millioenen winst oplevert, en de Staat is verplicht zelf voor eigen verbruik groote aankoopen bij kapitalistische instellingen te doen.

Bij ons zoowel als in Pruisen, heeft de Staat, die zelf de ijzerenwegen uitbaat, alle belang om Cockerill en andere inrichtingen na te volgen, waar de noodige kolen door de inrichting zelf worden voortgebracht, zonder de voorwaarden van Kolenmijners-syndikaten (eigenaars) te moeten ondergaan.

En wat meer is, de Staat kan, aldus handelende, eene regelende werking op den verkoopprijs der kolen uitoefenen. Vervolgens kan hij, door zelf het voorbeeld eener doortastende sociale politiek te geven, de maatschappijen verplichten belangrijke verbeteringen in de werkvoorwaarden te verwezenlijken.

Eindelijk zou de rechtstreeksche uitbating der kolenmijnen eene belangrijke hulpbron voor de schatkist daarstellen en de aldus gedane winsten zouden toelaten de belastingen met zooveel te verminderen.

(Vervolgt.)

De toekomst van Engeland's nijverheid

Op de « School of Economics » is er vóór eenigen tijd een lezing gehouden over « de oorlog als factor in de econmische ontwikkeling van Europa ». De spreekster — het was dr. Knowles, een van de beste « lecturers » aan de « School of Economics » — zei dat niet zooveel woorden maar men kreeg uit haar lezing den indruk, alsof er zonder oorlog van economischen vooruitgang weinig sprake zou zijn.

De lijfeigenschap in Rusland afgeschaft onder den invloed van den Krimoorlog; spoorwegen in Rusland (aangelegd als middel tot oorlogvoeren); nijverheid in Duitschland tot hoogen bloei gekomen onder de nawerking van den Fransch-Duitschen oorlog en tegelijk Frankrijk tot koloniseeren gedreven uit spijt over Elzas-Lotharingen.

Maar hoe dit zij, ik wil slechts opmerken, dat het niet onmogelijk is, dat later ook onder de gevolgen van dezen oorlog groote economische veranderingen ten goede zullen worden geboekt. De oorlog schudt zoo hardhandig aan het economisch stelsel van een land, dat wat er verteerd in is of uitwassen, die het overgroeid hebben, eraf vallen en dat tegelijk de menschen, bezorgd voor hun behoud, het angstvallig toetsen en onderzoeken en eerder bereid zijn dan onder gewone omstandigheden om verbeteringen en hervormingen te beproeven.

De aanleiding tot deze beschouwing geeft een boekje « Eclipse or Empire ». De Engelsche bladen bespreken het boekje uitvoerig en met instemming. Dat bewijst, dat er thans een geestesstemming bestaat, voor zelfkritiek ontvankelijker, dan vroeger. Want de schrijvers van dit werkje, dr. Gray, een «public-school»-leeraar, en Turner, een groot nijveraar, ontzien de nationale gevoeligheid niet.

« De Engelsche nijverheid is ongelooflijk achterlijk. In de laatste 20 tot 40 jaren zijn de meeste uitvindingen, nieuwe denkbeelden en ontwikkelingen aan de wereld geschonken door andere landen, en hun waarde is elders sneller op prijs gesteld en in praktijk gebracht. »

Dat is de stelling die zij zoeken te bewijzen in het tweede gedeelte van hun boekje, waaraan verscheiden deskundigen hebben meegewerkt en dat een uiterst belangrijk en bruikbaar overzicht geeft van de uitvindingen, verbeteringen van werktuigen en methoden en dergelijke, waardoor alle bedenkelijke nijverheden zich in den laatsten tijd ontwikkeld hebben.

Dat overzicht is veelomvattend. De vloeschsnijmechines van onzen landgenoot van Berkel ontbreken er b. v. niet. Er blijkt ongetwijfeld uit, dat Amerika en Duitschland en in sommige bedrijven ook Frankrijk in den laatsten tijd vruchtbaarder zijn geweest aan nieuwe denkbeelden voor nijverheidsvoortbrengst dan Engeland, dat in dat opzicht eens de eerste, bijna de eenigste natie was.

Het is moeilijk om uit de talrijke lijsten, waarin de feiten worden samengevat, een keus te doen. Nieuwigheden, die het uiterlijk van ons moderne leven bijna beheerschen, als de telefoon, de lift, de escalator, de automobiel, het vliegmachion, het stalen en het beton ijzeren gebouw, centrale verwarming, de cineme, de grammofoon, komen bijna alle uit Amerika of uit Frankrijk. De ontwikkeling der electriciteit, de toepassing van scheikunde op nijverheidsmethoden, de vorderingen der medische wetenschap, fabricage van medicijnen, — dat alles komt op het kredit van Amerika, Duitschland en Frankrijk meer dan van Engeland. Nieuwe denkbeelden, die machinale methoden hebben omgekeerd, of die de algemeene handelspolitiek hervormen als « scientific management » (het Taylor-stelsel), standardisatie, wetenschappelijk adverteeren, zijn in meerderheid van Amerikaanschen, dan ook van Duitschen oorsprong.

De uitslag, de « ongelooflijke achterlijkheid der Engelsche nijverheid », toonen de schrijvers aan met cijfers en vooral in vergelijking met de Vereenigde Staten. Een paar jaar geleden is Engeland al eens opgeschrikt door de statistieken, die thans in « Eclipse or Empire » nogmaals worden herhaald. Volgens die cijfers, die berusten op den officieelen census van voortbrenging der nijverheid in beide landen, brengt in 26 van de voornaamste nijverheden de Amerikaansche werkman per jaar van 1 1/2 tot 3 maal zooveel voort als de Engelsche. En dat, terwijl hij over 't geheel korter werkt.

Als eerste oorzaak van dit verschijnsel noemen de schrijvers een feit, dat nauw samenhangt met de vastgestelde traagheid van den industrieelen geest : de slechte uitrusting der fabrieken.

In de Amerikaansche nijverheden is het aantal paardekrachten van machinerie per arbeider ongeveer in dezelfde verhouding grooter als de voortbrengst. Maar de machinerie is niet alles. De arbeiders zijn minder goed onderlegd. Zij worden ook minder goed betaald en dat heeft een slechte uitwerking op hun werkvermogen. En dan is die ernstige kwaal van het industrieele leven in Engeland : de beperking van voortbrengst als deel van de vakvereenigingspolitiek.

Men mag zeker eenig scepticisme behouden omtrent de kansen van bewegingen tot hervorming van de geesten en de gemoederen der menschen, gelijk voor verandering van die toestanden en voor de groote onderwijsverbetering, die de schrijvers noodig achten, zou worden vereischt, zelfs al telt men den invloed van den oorlog als eene aansporing tot zelfinkeer. Men behoeft de zaak niet enkel van dien kant te bezien. De gelncrimineerde geesteshouding van het Engelsche volk is geen onafhankelijke, constante factor.

Zij is niet inherent aan het Engelsche **volkskarakter** of onafscheidelijk van de Engelsche lucht. Allerlei omstandigheden kwamen tezamen om haar teweeg te brengen.

In het algemeen kan men zeggen, dat de Engelsche handel en nijverheid het te gemakkelijk hadden, dan dat ze die onvermoeide, waakzame levendigheid van geest bewaard zouden hebben, die men noodig heeft om vooruit te komen. 't Is waar, dat er sedert 1880 telkens luide jammerklachten zijn aangeheven over achteruitgang. Maar desniettegenstaande is heel het tijdvak van de laatste veertig jaar er een geweest van groote welvaart, en welvaart, die eigenlijk berustte op wat door het vorige geslacht was gedaan. Dat geslacht had zulk een geweldigen stoot aan de zaken gegeven, dat zij onder hun nakomelingen als vanzelf doorliepen, zij het dan in den laatsten tijd soms een zekere vertraging voelbaar werd. Men kan deze periode in het Engelsche economische leven vergelijken met onze eigen achttiende eeuw.

Hierin nu zal de oorlog waarschijnlijk wel verandering brengen. Oorlog verarmt. Bovendien heeft de oorlog een ontzagelijke breuk geslagen in oude handelsbetrekkingen en er zal geweldige inspanning noodig zijn om die naderhand, tegen de concurrentie ook van nieuwelingen als de Vereenigde Staten en Japan in, weer aan te knoopen.

Maar ook dat is niet al. De oorlog zelf heeft zware eischen gesteld en roeds nu met veel traagheid en gemakzucht korte metten gemaakt. En wanneer het *moeten* is, wordt er altijd wel een *kunnen* gevonden.

De geest van aanpakken en vinding der Engelschen is niet dood. Dit is al afdoende bewezen gewordan. Heel de improvisatie van hun miljoenenleger is er één van. De ontwikkeling van den zeeldienst, de verdediging van Engeland tegen de Zeppelins, de vinding van weermiddelen tegen de duikbooten, — het komt alles komt in dezelfde kategorie.

En ondertusschen heeft de industrie zich onder den druk van het gevaar al van vrijwat van haar « ongelooflijke achterlijkheid » ontdaan. Dat bewijzen de cijfers van het departement van munitie over den groei van de productie van oorlogstuig. Er is berekening en samenwerking gekomen, waar vroeger anarchie was.

« Tijdelijk », zal men zeggen: « en ook wat de rest betreft, kan er met den vrede een terugval volgen. » Dat is zoo. Daar waarschuwen de schrijvers van « Eclipse of Empire » juist tegen. Maar bij die waarschuwing geeft, wat de oorlog te zien biedt, den Engelschman toch ongetwijfeld moed.

— TENTOONSTELLING VAN NIJVERHEID EN KUNST —
Feestpaleis VOORUIT, St Pietersnieuwstraat, Gent

TENTOONSTELLING
der Kunstverzameling COPPIETERS en van de werken VAN BIESBROECK

De Tentoonstelling is open : de Zondagen, van 11 tot 2 en van 3 tot 6 ure; de werkdagen, van 3 tot 6 ure.

INGANGPRIJZEN : Zondagen, 20 centiemen. — Donderdagen, 25 centiemen. — Andere dagen, 15 centiemen.
N. B. De nieuwe Gemeentetaks is in dien prijs begrepen.

Europeesche Oorlog

In West-Vlaanderen en in Frankrijk

Uit Duitsche bron

Westelijk gevechtsterrein:

BERLIJN, 3 November 1916. (Officieel): De artillerietedrijvigheid bleef over het algemeen in geringe grenzen beperkt. In enkele sektors van het Somme-gebied sterk artillerievuur. De door ons genomen huizen van Sailly gingen gisteren morgen in gevechten op dichten afstand, weer verloren. Vijandelijke aanvallen ten oosten van Gueudecourt en tegen het noordelijk deel van het St-Pieter-Vaastbosch zijn mislukt.

Het Fransche geschut op de vesting van Vaux verflauwde tegen den avond.

Russisch gevechtsterrein:

Legergroep gen. veldm. Prins Leopold van Beieren: Buitengewoon hooge verliezen leden de Russen bij hunne tot zevenmaal toe herhaalde vergeefsche pogingen, om ons de op 30 October stormenderhand genomen stellingen ten westen van Folw Krasnolesic, links van de Narajofka, opnieuw te ontrukken.

Roemeensch gevechtsterrein:

Legergroep gen. der kavallerie Aartsh. Karel: Aan het Zevenbergsche Zuiderfront werden Roemeensche aanvallen door ons vuur of in bajonetstrijd afgeslagen. Ten zuidwesten van Predeal en ten zuidoosten van de Roode Torenpas schoten wij op en namen meer dan 300 Roemenen gevangen.

Balkanfront:

Geene gebeurtenissen van beteekenis.

Uit Fransche bron

PARIJS, 2 November. — Officieel: Ten Noorden van de Somme, ondanks het bestendig slechte weder, hebben de Franschen hunne vorderingen voortgezet. Tusschen Lesbœufs en Sailly-Saillisel. De Fransche troepen hebben het veroverd terrein versterkt, verschillende steunpunten veroverd en Duitsche mitraljeursnesten geslecht. Tijdens deze verrichtingen hebben de Franschen 186 gevangenen waaronder 8 officieren genomen, hetgeen het aantal door de Franschen sinds gisteren in dezen sektor genomen krijsgevangenen op 536 doet stijgen.

Op den rechter-over van de Maas betrekkelijk kalme nacht. Niets aan te stippen op het overige frontgedeelte.

PARIJS, 2 November. — Officieel: Vanmiddag hebben wij aanmerkelijk terrein gewonnen tusschen Lesbœufs en Sailly en bovendien 200 gevangenen gemaakt. Sinds gisteren bedraagt het aantal gevangenen in dit vak 736, o.w. 20 officieren. Wij hebben ook 12 machiengeweren buitgemaakt.

Uit Engelsche bron

LONDEN, 2 November. — Officieel: De vijand heeft ons front bij Hébuterne en Atrecht beschoten. Onze artillerie is in de weer geweest ten Zuiden van Armentières en ten Noorden van Ieperen.

Onze luchtdienst heeft gisteren een aantal vijandelijke batterijen gebombardeerd.

* * *

De oorlog tusschen Italie en Oostenrijk-Hongarije

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 3 November. — Langs het slagfront der kustenlanden werd ook gister met de grootste verbittering gestreden. Eene ongehoorde massa van menschen, tuig en munities in het veld gebracht hebbend zetten de Italianen hunne woedende aanvallen voort.

In het dal van Wippach waren onze stellingen in het woud van Pancwitzer, nabij Sober en ten zuidoosten van Veztojba andermaal het doel van geweldige beschieting en aanvallen, maar overal kon de vijand teruggeworpen worden. Het Gynlaer landstormregiment 2 en het Dalmatinischer landweerinfanterieregiment 23 hielden den kamp het laatst vol.

In de hoogvlakte van den Karst, in den omtrek van Lokvica, werd een nieuwe, met ongehoorde krachten op touw gezette aanval rond de heuvels van Pecinka en langs den straatweg naar Kostanjevica onder de zwaarste verliezen voor den vijand tot staan gebracht. Twee van onze tot den uitersten oogenblik kampende batterijen vielen in de handen van den vijand op den oogenblik dat hij mannen en paarden had weten te overweldigen.

In het zuidelijk gebied dier hoogvlakte liepen alle vijandelijke aanvallen op niets uit voor het front dat verdedigd werd door de dappere manschappen van het oostenrijksch landstormregiment 32 met de dito infanterieregimenten 15 en 98. Het getal der gevangen genomen italiaansche soldaten is gesteigen tot 2,200.

Uit Italiaansche bron

ROME, 2 November. — Officieel: Aan het Giulia-front hebben onze troepen gisteren de sterke vijandelijke verdedigingswerken op de hoogten ten Oosten van Görz en een nieuwe linie van veelvoudige verschansingen ten Oosten van de Vallono op den Karst aangevallen. Gedurende den ochtend heeft onze artillerie door een nauwkeurig gericht verdelgingsvuur groote bressen in de vijandelijke linies geschoten. Om 11 ure gingen onze infanteristen tot den stormaanval over. In het gebied van Görz hebben zij, na de moeilijkheden van het door de jongste regens in een moeras herschapen terrein en den hardnekkigen vijandelijken tegenstand te hebben overwonnen, uitgebreide verschansingen veroverd op de Westelijke hellingen van de Tivoli en den San Marco en op de hoogten ten Oosten van Sober. Op den Karst hebben de dappere troepen van het elfde legerkorps stormenderhand de woeste beboschte hoogten Velikiriba (hoogte 343) en hoogte 376, ten Oosten van den vorigen, genomen, bezet de Monte Pecinca en hoogte 308 ten Oosten van dezen berg, en zijn tot ongeveer een kilometer ten Oosten van Segeti vooruitgedrongen.

Ten Zuiden van den weg van Oppachiasalla naar Costagnevica hebben wij op verscheidene punten de sterke vijandelijke linie doorbroken en ons daarna tegen hardnekkige tegenaanvallen gehandhaafd.

Wij hebben in het geheel 4731 gevangenen genomen, o.w. 132 officieren, twee batterijen, elk van drie kanonnen van 10.5 cm., machinegeweren, veel paarden en vee, alsmede krijgstuig van allerlei soort buitgemaakt.

Vijandelijke vliegtuigen hebben bommen geworpen op enkele plaatsen aan de benedenIsonzo. Te Pieria is een hospitaalsoldaat gedood, 4 gewond en een kapitein van gezondheid gewond. Allen behoorden tot het Roode Kruis.

Een smaldeel van 16 Caprioni-vliegtuigen, vergezeld door Nieuwports, heeft vijandelijke kampementen in het Frigido-dal met twee ton ontplofbare stoffen gebombardeerd.

Ondanks het vuur van verscheidene afweerbatterijen en hardnekige aanvallen van vijandelijke vliegers zijn al onze stoutmoedige vliegers ongedeerd in hun kampen teruggekeerd.

* * *

Russisch-Poolsche-Galicische grens

Uit Russische bron

PETROGRAD, 2 November. — Officieel: Aan de Stochod zijn gisteren gevechten geleverd in de streek van Witoniec, Michailofka en Alexandrofka. Wij sloegen de eerste aanvallen op Witoniec en tegen de hoogten ten Zuiden daarvan af, maar tegen 2 uur 's namiddags ondernam de vijand, na voorbereiding door roffelvuur, een nieuwen aanval en vermeesterde een op den linkeroever van de Stochod vooruitspringend punt onzer stellingen en onze vooruitgeschoven schansen in de streek van Witoniec en meer naar het Zuiden.

Den 29sten Oktober is de dappere luitenant-kolonel der sappeurs Podznak zwaar gewond en kort daarop bezweken.

In de Bosch-Karpathen heeft de vijand ten Westen van den berg Capul de stellingen van een onzer regimenten aangevallen en het een weinig teruggedrongen. Kort daarop is hij echter door toegeschoten versterkingen weer verdreven.

* * *

De oorlog op den Balkan

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 3 November. — Niets bijzonders te melden.

Uit Bulgaarsche bron

Roemeensch gevechtsterrein

SOFIA, 2 November. — Officieel: Zwakke vijandelijke afdeelingen, die ten Noorden van het Malik-meer waren doorgedrongen, zijn door onze troepen in Oostelijke richting verjaagd.

In de bocht van de Tserna hebben wij een zwakken vijandelijken aanval afgeslagen.

Aan den voet van het Belasitsa-gebergte en op het Stroema-front wisseling van zwak geschutvuur.

Bij de gevechten op den 31ste October in het Stroemadal heeft de vijand zware verliezen geleden. In het vak tusschen de dorpen Giristos en Barakli Dzoemaja hebben wij meer dan 500 onbegraven lijken van vijanden gevonden, bovendien tal van verschе graven en een groote hoeveelheid weggeworpen uitrustingsstukken en wapenen.

Aan de kust van de Egeïsche Zee heeft stellingen bij Orfano beschoten.

Balkanfront

SOFIA, 2 November. — Officieel: De toestand is onveranderd.

Vier vijandelijke oorlogsschepen hebben 20 minuten lang de stad Constanza beschoten. Onze kustbatterijen hebben hen tot den aftocht gedwongen. Geen slachtoffers, geen schade.

Aan den Donau wisseling van geschutvuur bij Roestsjoek en Swistof.

De Oorlog tusschen Oostenrijk en Roemenie

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 3 November. — Front van aartshertog Karl: In het noordelijk gebied der Walachei traden de Roemenen gister aanvallend op, op verscheidene plaatsen te gelijk, maar zij werden overal teruggeslagen. Den vijand achterna zettend wonnen onze troepen ten zuidoosten van Boros Torony (Roten Turn) en ten zuidwesten van Predeal andermaal terrein.

Langs het oostelijk front in Siebenbürgen en in de Woudkarpathen was de strijdvaardigheid geringer geworden.

Front van prins Leopold: Langs de Bystrzyca-Solotwinska hadden eenige voorveldgevechten plaats. Langs de Narajowka beproefden de Russen het tot zeven maal toe met talrijke legermassas om de stellingen, die hen daar op 30 October onze verbonden legers ontnomen waren, te heroveren, maar al hunne geweldige aanvallen mislukten en zij leden ongehoorde verliezen.

Ten zuiden van Hulewicze, langs de Stochod, joeg een jachtcommando van oostenrijk-hongaarsche landweer de russische voorposten op de vlucht.

* * *

In Klein-Azië

Uit Turksche bron

KONSTANTINOPEL, 1 November. — Officieel: Communiqué van 1 dezer:

Op alle fronten niets van belang.

Aan het Galicische front zijn onze troepen met een geweldigen aanval door drie opeenvolgende versterkte linies van den vijand gebroken, waarbij zij de hoogte 407, ten Noorden van Molohow, en ook de hoogte Copawik meer naar het Oosten vermeesterden. Dit geschiedde op den 30 October. In den loop van dit gevecht werden 120 man van den vijand gevangen gemaatk, o.w. 4 officieren. Ook vermeesterden wij 4 machiengeweren en 2 mijnwerpers.

De herhaalde tegenaanvallen van den vijand, op den 31 October met groote strijdkrachten ondernomen om die hoogten te hernemen, bleven volkomen zonder resultaat en stuitten af op de heldhaftige verdediging van onze troepen.

* * *

De luchtoorlog

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 2 November. — Officieel: Gisteravond hebben verscheidene onzer luchtsmaldeelen, Cervignano, San Giorgio di Nogaro, Pietis, Grado en de Adria-fabrieken bij Monfalcone doeltreffend aangevallen. Er zijn tal van volle treffers in de militaire doelen en spoorwegінrichtingen in de genoemde plaatsen, alsmede in de luchtvaartloods van Grado waargenomen.

* * *

OP ZEE

Uit Oostenrijksche bron

WEENEN, 3 Nov. — In den voormiddag van 3 November ging een onzer zeevliegmachieneneskaders overvloedig bommen werpen over de semaphoorstatie en de kolenstapels van Biesta, over de radicstatie en de materiaalmagazijnen van Torre-Porticelli. Des avonds voerde een ander eskader een koenen aanval uit op spoorwegінrichtingen van Ronchi, op de militaire inrichtingen van Selz, Doberdo en Staranzana, alsook op de batterijen van Colanetta, iets waarbij veel volstreffers vastgesteld werden.

Vlotenkommando.

In de Noordzee

Uit Duitsche bron:

BERLIJN, 2 November. — Officieel: In den nacht van 1 op 2 dezer hebben lichte Duitsche zeestrijdkrachten uit hun steunpunten aan de Vlaamsche kust eene onderneming uitgevoerd tegen de handelsroute tusschen de Theems en Nederland. Zij hebben verscheidene stoomschepen aangehouden en onderzocht en hebben twee daarvan, die verdacht waren, naar eene haven opgebracht. Een derde stoomschip, dat daarheen ook zou volgen, is nog niet aangekomen.

Op den terugtocht zijn eenige onzer torpedobooten korten tijd vruchteloos door vier Engelsche kruisers beschoten. Onze strijdkrachten zijn alle onbeschadigd teruggekeerd.

Het lot van de « Oldambt »

AMSTERDAM, 3 Nov. — De Nederlandsche stoomer «Oldambt», die op het strand van Hoek van Holland gestrand was, is gebarsten. De lading drijft op 't water.

Grieksch vaartuig gezonken

ATHENE, 3 Nov. — De stoomer «Isais» is gister door een onderzeeër tot zinken gebracht, juist op dezelfde plaats waar de stoomer «Angeliki» getorpedeerd werd.

De kwestie van de « Angeliki »

LONDEN, 2 November. — Uit Athene aan de «Daily Telegraph»: Generaal Koraka van het Grieksche nationalistische leger heeft aan de Engelsch-Fransche politie medegedeeld, dat een Duitsche duikboot zich de geheele vorige week bij het eiland Aegina, zes mijl van Piræus, heeft opgehouden. Hij heeft verder uitgelegd hoe de duikboot er in slaagde ontdekking te vermijden en aan voorraden te komen. Dat geschiedde door bemiddeling van Grieksche agenten en kooplieden in Piræus en Athene. De generaal heeft ook eene lijst overgelegd met de namen der schuldigen. De mededeeling, die Zaterdag morgen geschiedde, is helaas to laat gedaan om den ondergang van de «Angeliki» te verhoeden.

Vandaag — seint dezelfde correspondent d.d. Woensdag — heeft een Ententediplomaat mij over het herstel onzer betrekkingen met koning Konstantijn en zijne regeering verklaard: «Het valt ons niet moeilijk beloften te krijgen, maar met de nakoming is het anders gesteld. Veel woorden, maar weinig daden.»

ATHENE, 3 November. — De regeering deelt mede, dat geen enkele officieele voetstap aangaande den getorpedeerden stoomer «Angeliki» zal worden gedaan, voor de sluiting van het onderzoek.

LONDEN, 3 November. — Men meldt uit Athene aan de «Daily Telegraph»: Het Duitsche gezantschap heeft eene verklaring openbaar gemaakt aangaande het verlies van den stoomer «Angeliki», in dewelke zij de verzekering geeft, dat geen enkel Duitsche onderzeeër iets tegen de Grieksche stoomers zal ondernemen, waarvan de papieren zich in regel bevinden. Alleen de schepen, revolutioonaire troepen vervoerende om de Entente-troepen te versterken, mogen aangevallen worden.

Voor wat den stoomer «Angeliki» aangaat, zou de Duitsche gezant overtuigd zijn, dat het onmogelijk is dat dit schip door een Duitsch onderzeeër getorpedeerd is geweest. De omstandigheden onder dewelke het ongeluk zich voordeed, verrechtvaardigen deze veronderstelling.

Prijsgerecht

KRISTIANIA, 3 November. — Het Noorweegsch telegraafbureel meldt: De Duitsche regeering zich bereid hebbende verklaard, overeenkomstig het oordeel van het prijsgerecht, schadeloosstellingen en intresten te betalen voor den gezonken Noorweegschen stoomer «Sjoellyst» en voor den gezonken Noorweegschen stoomer «Glendon», van Drammen, heeft deze gister, te Kopenhagen, vastgesteld, door de zorgen van den vertegenwoordiger der Noorsche regeering, voorzitter Jantzen, eenerzijds, en door den vertegenwoordiger der Duitsche regeering, bestuurder Greve, anderzijds. De vastgestelde terugbetaling is als volgt: 620,000 kronen voor de «Sjoellyst», 520,000 kronen voor de «Glendon» en 155,000 kronen voor de lading salpeter van dit laatste schip.

In het Buitenland

In Oostenrijk-Hongarije

Dood van den oud-minister-voorzitter

WEENEN, 3 November. — De oud-minister-voorzitter, prins Frans de Thun, is Woensdag overleden. De overledene was leider van de feodale partij in Bohemen. Onder politiek opzicht bevond hij zich in het Tsjeksche kamp. Hij was sinds lang ziekelijk, maar de ontroering die de aanslag op Stürgkh op hem maakte, was zeer groot.

Prins von Thun is van 1898 tot 1899 minister-voorzitter geweest en stadhouder van Bohemen tot in Maart 1915.

Dood van een vlieger

De «Neue Freie Presse» meldt uit Wiener Neustadt: Hier is de vlieger Konschel neergestort en was terstond dood. Hij had op eenen monoplan eene vlucht ondernomen. Konschel gold als een der ervarenste en bekwaamste vliegtuigvoerders; hij had ook een brevet op eene snelheidswisseling gedurende het vliegen. Voor zijne verdienste was hem de zilveren dapperheidsmedalie van 1e klas verleend.

In Holland

Wijziging in het vraagstuk der troonopvolging in Holland

Volgens aan de «Neue Züricher Zeitung» uit Den Haag gemeld wordt, zou de regeling der troonsopvolging in de Nederlanden gewijzigd worden.

De tegenwoordige regeling van de troonsopvolging berust op eene wet uit de laatste regeeringsjaren van koning Wilhelm III, en volgens dezer bepalingen is prinses Tuliana, de eenige dochter der regeerende koningin Wilhelmina, de troonopvolgster. Indien zij echter, zoo heet het in de bepalingen, noch vóór hare moeder zou sterven of na hare troonsbestijging kinderloos blijven, dan gaat de troon van Holland over aan de Duitsche agnaten van het huis Oranje, namelijk aan de vorstenhuizen: von Wied, Saksen-Werinar en Hohenzollern.

Door de nieuwe troonsopvolgingswet zou thans aan het Hollandsch parlement het recht verleend worden van, in geval er geen troonsopvolger is, vrij over den toekomstigen staatsvorm te beslissen en den troon naar goedvinden te bezetten of ook de republiek uit te roepen.

Nieuwe Engelsche gezant ?

DEN HAAG, 3 November. — In Hollandsche Ententekringen loopt het gerucht dat Churchill tot Engelschen gezant in de Nederlanden benoemd zou worden.

Duitschland en Holland

DEN HAAG, 3 November. — Het ministerie van buitenlandsche zaken deelt mede: De Duitsche gezant heeft zijn spijt uitgedrukt namens zijne regeering wegens het overvliegen van Nederlandsch gebied door en Duitsch luchtschip op 22 Oktober. Ook verontschuldigde de gezant zich in naam van het Groot Hoofdkwartier.

De kommandant geloofde dat hij over Belgisch gebied was.

Bij de Nederlandsche vischers

DEN HAAG: De Nederlandsche vischers hebben op eene vergadering in Ymuiden besloten, in overleg met de regeeders, hunne visschersbooten te doen begeleiden. Deze begeleiding zou daarin bestaan dat de visschersbooten in reeksen van vier zullen visschen, iedere reeks begeleid worden door vier stoomtreilers. Deze regeling werd getroffen met het doel spoedige hulp te kunnen verleenen bij ongevallen.

In Frankrijk

Gewichtige opdracht van den Fransehen minister van oorlog.

BERN, 2 November. — Volgens eene informatie van «Le Matin» werd de Fransche minister van oorlog met eene gewichtige opdracht gelast, die verscheidene weken zal in beslag nemen. Roques zal middelerwijl door den minister van marine vervangen zijn. Nadere inlichtingen daaromtrent konden nog niet gegeven worden.

Vertrouwelijke besprekingen

ZURICH, 3 November. — Volgens aan de «Neue Zürcher Zeitung» uit den Haag getelegrafieerd wordt, hebben tegenwoordig in de Entente vertouwelijke besprekingen plaats over de vraag of het mogelijk is de oorlogsdoeleinden en vredesvoorwaarden binnen betrekkelijk korten tijd bekend te maken.

Een nieuwe Italiaansche gezant te Parijs

BAZEL, 3 November: «Le Petit Parisien» wil weten dat graaf Bonin-Longare, gezant te Madrid, Tittoni te Parijs zal vervangen.

Vraag tot nietigverklaring van het huwelijk van den hertog van Orleans.

PARIJS, 3 Nov. — De «Echo de Paris»: Volgens men in het Vatikaan zegt, is het niet het tribunaal van Rote, maar eene kardinaalsche bijzondere kommissie, door den Paus benoemd, die het geval van de nietigverklaring van het huwelijk van den prins van Orléans met de aartshertogin Dorothea van Oostenrijk onderzoekt, en zulks uit oorzake van zijne hoedanigheid van verwante prins. De bepaalde beslissing behoort den Paus.

Het fort Vaux

BERLIJN, 3 November: Dezen avond, om 7 ure, wordt mij ter gelijktijdige openbaarmaking met het legerbericht van morgen medegedeeld, dat in den aanstaanden nacht van 1 op 2 November het fort Vaux volgens het plan ontruimd zal worden.

Derelfde officieele bron geeft mij de volgende toelichting tot dezen maatregel:

Douaumont en Vaux speelden in den strijd om Verdun eene groote rol, zoolang zij met vol weerstandsvermogen als forten in het bezit van de Franschen waren. Daarom moesten zij tot verlamming der vesting Verdun onschadelijk gemaakt worden. Nadat dit gebeurd was en beide forten van hunne strijdmiddelen beroofd en grootendeels ook vernield zijn, boden zij in het Duitsch bezit alleen voortreffelijke doelen voor de Fransche artillerie. Nadat het terrein, waarin Douaumont ligt, in Fransch bezit was overgegaan, rechtvaardigt de beteekenis, welke Vaux behouden heeft, niet meer het brengen van zware offers daarvoor. Op zichzelf is het terrein bij Vaux voor de verdediging naar het westen en zuiden toe ongeschikt.

Om die reden wordt Vaux opgegeven en is de Duitsche gevechtslinie naar een minder aan het vijandelijk vuur blootgestelde linie teruggebracht.

OP DEN BALKAN

In Roemenie

In het leger

BERNE, 3 Nov. — Men meldt uit Doekrest aan de «Temps»: Generaal Gulger is tot opper-bevelhebber van het eerste Roemeensche leger benoemd, in vervanging van Dragatmas, die in de vallei van Jiu is gekwetst geworden.

In Noorwegen

Het Duitsch-Noorweegsch geschil

KRISTIANIA, 3 Nov. — Aangaande de overeenkomst in het Duitsch-Noorweegsch geschil waarover reeds eenige dagen gesproken wordt, is een deel van de pers verdeeld. De eenen erkennen dat de schikkingen van Noorwegen ten opzichte der onderzeeërs eene gevaarvolle politiek daarstellen; de anderen schijnen dit steeds geene rekening te geven van wat het gevolg zou kunnen zijn.

KOPENHAGEN, 3 Nov. — De «Politiken» uit Kristiania schrijft: De indruk, dat nu eene meer verzoeningsgezinde schikking bestaat tusschen Duitschland en Noorwegen, heerscht nu in alle middens. De terugslag heeft zich op de Beurs doen gevoelen, waar al de scheepvaartwaarden van 30 tot 40 p. h. zijn verhoogd.

De algemeene indruk is dat de krisis het keerpunt voorbij is zoowel in Duitschland als in Noorwegen, en dat men zich aan eene vredelievende oplossing mag verwachten.

De Engelsch-Noorweegsche betrekkingen

KOPENHAGEN, 3 Nov. — Een der leden der Noorsche afvaardiging gelast den Noorweegschen invoer te regelen, is gister in Noorwegen teruggekeerd en heeft verklaard dat de onderhandelingen in een voor Noorwegen gunstigen zin zouden afgeloopen zijn.

In Rusland

Gewichtige beraadslaging

PETERSBURG, 3 Nov. — Volgens de «Nowoye Wremza» bevool de Tsar dat alle gezanten der Entente tot eene gewichtige beraadslaging in 't Hoofdkwartier zouden uitgenoodigd worden.

De Engelsche gezant Buchanan is reeds in 't Hoofdkwartier aangekomen.

In Siberie

Goudmijn-ontdekking

PETROGRAD, 3 November: Nieuwe goudlagen zijn in Siberië ten noorden van Jenisseisk, bij Sylvestre, ontdekt. Fransche kapitalen zullen aan de uitbating er van medehelpen.

In China

De president der Chineesche Republiek

LONDEN, 3 Nov. — Volgens eene melding der «Morning Post» zou de goeverneur van Nanling Son Tar Tschang tot president der Chineesche republiek gekozen zijn.

De presidentverkiezingen

Men meldt uit STOCKHOLM, dat op 25 october het Chineesche kabinet te Peking in eene stormachtige zitting de presidentsverkiezing behandeld en beslist heeft de verkiezingen binnen eene week te doen plaats hebben. Maarschalk Seng-Tsi-Cheng zou de meeste nitzichten hebben.

Bij rescript van den President werd de zilverstandaard opnieuw ingevoerd en de minister van financiën belast met de uitvoering.

Juanschikai's politiek testament

BAZEL, 3 November: De «Belg. Kur.» meldt volgens de «Basler Nachtrichten» dat Ruszhoge Slowo uit Peking berichte, dat het politieke testament van Juanschikai geopend werd. Hij bevelt vriendschap met de Vereenigde Staten en Duitschland aan.

In Perzie

Dood van den heer Mornard te Teheran

Een telegram uit Teheran meldt den dood in deze stad van den heer Mornard, oud-algemeenen schatmeester van het Perzisch bestuur. De heer Mornard was Belg. Hij had zijne carrière gemaakt bij het Belgisch financiën, van waar hij in den Perzischen finantiedienst overging. Hij was snel tot de funkties van algemeenen schatmeester geklommen. Daar zijne gezondheid sedert een jaar aan het wankelen was gegaan, had hij voor negen of tien maanden geleden, zijn ontslag genomen. Hij had, in den loop der jaren, welke hij in den dienst van den Schat doorbracht, een levendig aandeel genomen in de financieele organiatie van Perzië.

In Mexico

De toestand

De «Agencia Americana», van Milaan, meldt dat de toestand in Mexico opnieuw verergerd is.

De wegloopingen komen meer en meer talrijker in het leger van Carranza voor. Generaal Villa zou Chihuahua hebben aangevallen.

Generaal Gonzales gaat hem met groote marchen te gemoet. De verergering van den toestand heeft de regeering der Vereenigde Staten doen beslissen de Amerikaansche troepen in de bezettingen te houden, die zij aan de Mexikaansche grens hebben.

IN BELGIE

IN LUIK

Te Luik

ONDERWIJS. — In de gemeentenormaalscholen van de stad zullen van 6 November af hoogere leergangen worden ingericht, als voortzetting van de middelbare en normale studiën. Zij zullen worden gehouden in de Normaalschool voor onderwijzeressen, rue Maghin, 54.

Zij zijn toegankelijk voor degenen, jonge heeren en juffrouwen, die voor regentes willen examen afleggen; voor de leerlingen, die wenschen hoogere studiën te doen; voor de juffrouwen, die hun opvoeding willen verzorgen. Zij bevatten een grieksch-latijnsche afdeeling, een wetenschaplijke en een letterkundige afdeeling. Om te worden toegelaten moet men een diploma van middelbaar onderwijs ofwel een van onderwijzeres bezitten. De leergangen worden gegeven elken dag van 5 tot 8 en Donderdags van 2 tot 4 en van 5 tot 8 uur, door leeraars van de Normaalscholen en van het Atheneum. Het onderwijs is kosteloos. De inschrijvingen worden afgenomen, rue Maghin, 54, alle dagen van 2 tot 4 uur, den Zondag uitgesloten. Wij vestigen de aandacht van al onze parlgenooten op deze zeer belangrijke inrichting, die hoogst waarschijnlijk een schitterende toekomst te gemoet gaat en waaruit de leeraars voor stad en provincie Luik zullen worden gevormd. Heel zeker wordt hier de kern gelegd voor een lyseum voor meisjes uit de volksklasse.

—

VOEDING. — De aardappelen beginnen af te komen. We krijgen boven het millioen kilos. Thans eten we de raap, die men rutabaga noemt, een beestenvoedsel. Ze maakt ons toch. Ons brood zal met 70 gr. per dag worden verminderd. We hebben deze week een grooter hoeveelheid rijst en cerealine gekregen. Sedert drie weken geen spek meer, vet wel, doch toekomende week wel spek. Boter is met geld niet te krijgen. Een ei kost 45 centiemen.. Rundvleesch slaat af. Zwijnenvleesch slaat op. Ook de melk. Mosselen niet. S.

* * *

IN ANTWERPEN

Te Wynoghem

HET WAS TE VERWACHTEN!

Het eerste tooneelfeest ingericht door den Werkersbond heeft zulken grooten bijval gehad, dat M. de pastoor zich heeft gedwongen gezien van op den predikstoel uit te varen tegen het socialistisch lokaal.

Hij dle nog onder den oorlog niets leed, wil de menschen zelfs een uur uitspanning ontzeggen!

Waarom niet gepredikt tegen het feit dat onlangs de winters op den telefoondraad van hunnen onderstand werden beroofd, omdat zij in slecht weder gingen stelen? Sinds wanneer heeft het Komiteit uitstaans met den waakdienst?

* * *

IN WEST-VLAANDEREN

Te Maroke

GOEDE WAREN RIEKEN NIET

Sedert drie weken krijgt men meel in den gemeentewinkel, dat, wanneer men het te dicht het reukorgaan houdt, onmiddellijk naar waarde geschat wordt. Het brood dat er van komt, moet in waarde niet onderdoen.

De oorzaak is niet ver te zoeken, als men getuige is van landbouwers die hun graan dorschen, waarvan 't stroo dat uit de machien komt, zijpelt van 't water. Het heeft dit voordeel dat het zwaarder weegt en dit is al iets voor zekere boeren.

Het natte graan zwelt, begint te wassen; aldus gemalen en opeengestapeld, gaat het aan 't verhitten. Wie dit moet binnenspelen, kan niet anders dan benadeeligd worden in zijne gezondheid.

Sommige boeren dragen te weinig zorg om hun graan droog te houden, 't wordt buiten op mijten gelegd met onvoldoende dekking; de regen kletst er somwijlen dagen achtereen op, de vochtigheid dringt al dieper, maar de boerenbelangen zijn er niet door gekhaad.

In de eerste plaats moet 't Prov. Kom. krachtdadig optreden door: 1. te eischen dat alles op 't land blijft tot volledigen wasdom; 2. het graanstrooi 10 dagen op 't land gestapeld blijft tot het goed droog is; 3. binnen halen bij droog weer; 4. graanmijten die buiten staan, moeten goed beschut zijn; 5. streng verbieden te dorschen als 't regent; 6. 't graan in drooge plaatsen gieten niet meer dan 30 centimeters hoog; 7. bij levering, wanneer in 't naar den molen gaan en 't terugkeeren, een goed dekkleed hebben.

Het leven der bevolking is al erg genoeg en men kan niet te veel zorgen dat het weinig eten minstens eetbaar is. *Compound.*

* * *

IN OOST-VLAANDEREN

Te Aalst

DE ONTHULLING

van den gedenksteen van onzen afgestorven vriend August Meert had verleden Zondag plaats onder een grooten toeloop van volk.

Het was de heer Crick die eene gelegenheidstoespraak — geschreven — hield, en we bekennen het volgaarne, het was een waarachtig puik stuk, in schoon vlaamsch, de kunst verheerlijkend.

De gedenksteen zelf is mooi, kunstig afgewerkt, en 't is oprecht gelukkig dat er toch eenige mannen van goeden wil gevonden zijn geworden, om iets blijvends op te rechten voor onzen vriend Auguste, een jongen die veel beloofde en in volle jeugd aan zijne dierbare vrouw en kind is ontrukt.

—

In 't Land van Oudenaarde

KIESTRUKKEN EN... WERKLOOZENFONDS

Benevens al de akeligheden en al de ellenden die de oorlog medebrengt, doet hij ons soms zonderlinge toestanden kennen.

Men weet dat volgens art. 5 van het kieswetboek eene bijgevoegde stem wordt toegekend aan den bezitter van een boekje van ten minste 100 fr. rente op de Spaarkas van den Staat.

Toen de werkloozen onlangs verplicht werden hun spaar- en renteboekjes aan de werkloozencomiteiten te vertoonen, waren er in sommige gemeenten verschillige ondersteunden welke deze verplichting niet wilden nakomen, onder voorwendsel dat het op hun naam ingeschreven rentekapitaal hen niet toebehoort, maar wel aan dien of genen rijken politieker die alzoo een aantal valsche stemmen op de kiezerslijsten had gebracht.

Wij weten niet of de werkloozenkomiteiten zich met dergelijke verklaring zullen bevredigd hebben, in alle geval, moesten dergelijke beweringen bewezen worden, dan nog zouden de werkloozen in kwestie geen steun verdienen. Er bestaat *vervalsching* en wie vervalsching pleegt ten voordeele van een rijken politieker, moet zich maar door dien politieker doen ondersteunen, en zoo deze weigert, dat zij dan maar van het renteboekje op hun *naam* gebruik maken om afkortingen te bekomen bij de hulpbanken. 't Zou eene goede poets zijn welke zij zouden spelen aan de politiekers, wier politiek niets anders is dan valschheid en bedrog.

Wie bedrog pleegt mag bedrogen worden!

—

De inwoners der steden beklagen zich vooral over de steeds aangroeiende duurte aller verbruiksvoorwerpen.

De stedelingen moeten evenwel niet denken dat het op den buiten veel beter gesteld is.

De aardappels worden aan woekerprijzen gesmokkeld, de boter geldt reeds 8 à 9 fr. de kilo, en het is niet gemakkelijk aan eene provisie tarwe te komen om het rantsoen van het Nationaal Comiteit aan te vullen. In de buitengemeenten hebben de huisgezinnen daartoe een recht van 44 kilos graan per hoofd en per jaar als aanvulling.

Maar denk niet dat men gemakkelijk aan die 44 kilos zal komen, de boeren hebben liever hun graan te smokkelen of het nu te verbergen om het later aan 100 of 150 fr. den zak te verkoopen.

Wij kennen eene landbouwgemeente uit Zuid-Vlaanderen waar er over eenige weken eene eerste verdeeling was van tarwe voor de personen welke geen tarwe hebben ingeoogst. *Elke persoon kreeg 5 kilogrammen.* Loop daarmede naar den molen om een baksel van 5 kilogr. tarwe te doen malen!

En intusschen liggen de zolders der boeren vol met gemalen en gebuideld bakgoed.

Men mag dus de toestanden op den buiten niet verwarren. Voor de werklieden en de kleine burgers is de toestand bijna zoo slecht als in de stad. Voor de boeren en de woekeraars van den buiten is hij minstens zoo goed als voor de woekeraars der steden.

—

Te Meirelbeke

CHRISTENE NAASTENLIEFDE

Waarde Redaktie! Mag ik U een klein plaatsken in uw geëerd blad verzoeken? Het gaat om de duizende lezers nogmaals eens te meer te bewijzen hoe groot de liefde van de geestelijkheid tegenover hare medemenschen is.

Twee meisjes onzer gemeente waren sinds ruim 10 jaar in eene kloosterschool te Gent, niet ver van het Arteveldeplein. Zij bleven er tot op heden en waren er zelfs meid geworden, toen het leven voor beide meisjes totaal ondraaglijk geworden was. Tergingen stonden aan het order van den dag en geene al te zachte handelingen volgden. Hierbij kwam nog dat de meisjes voor haren arbeid den buikriem steeds nauwer moesten toehalen, terwijl de lieve nonnekens als voortijds smullen... Zij weten niets van het oorlogswee waaraan wij allen lijden, maar doen het hare nederige slavinnen ten volle ondergaan. De christene liefde tot den medemensch is van geen tel en het einde voor beide meisjes was dat zij, het niet langer kunnende uitstaan, het klooster hebben moeten verlaten om bij hunnen vader zijn leed en wee te deelen.

Dankend voor de opname, Waarde Redaktie, achtingsvol. Sies.

—

Te Gentbrugge

DE DISCUSSIE OVER HET NOODBAREMA IN DEN GEMEENTERAAD

Twee gemeenteraadszittingen werden ingenomen door de bespreking van het verhoogen van het noodbarema. (Hierover verschijnt in *De Volkswtem* een breedvoerig verslag.)

Vrijdag 3 November had daarover eene derde gemeenteraadszitting plaats.

Van Sweden droeg, namens de socialistische groep, een noodbarema voor.

De bazis van de vergoedingen is dezelfde als van hetgene door de stad Gent gestemd.

De behoeftige huisgezinnen, die niet ondersteund worden door het Comiteit der werkloozen, zullen niet door het Kluitjeswerk, maar door de Gemeentelijke Voeding ondersteund worden.

Het Nationaal Comiteit zal niet de verhoogde uitbetalingen doen, maar wel het Werk der Gemeentelijke Voeding. De 1 frank huishuur voor kleine gezinnen en de 2 frank huishuur voor de groote gezinnen zullen slechts dàn moeten betaald worden, als de eigenaar sinds een jaar de gemeente Gentbrugge bewoont.

De gemeentelijke gelden worden door gemeentelijke inrichtingen beheerd.

Ziedaar zoo beknopt mogelijk weergegeven de groote lijnen van een omstandig volledig opgemaakt noodbarema dat aan de gemeenteraadsleden voorgelegd werd. (Het verschijnt heden Zondag in *De Volkswtem*).

M. *Verdonck*, burgemeester, verklaarde zich in groote lijnen 't akkoord met het voorstel.

Hij verklaarde het ontwerp te zullen stemmen mits dat, voor de uitvoering, al het geld zou aangewend worden dat de gemeente voor het eogenblik beschikbaar heeft.

Hij stelde voor dat de uitbetaling van het noodbarema trapsgewijze zou geschieden. Als begin kan hij 6 duizend frank per maand beschikbaar stellen die enmiddellijk, van 1 November berekend, percentsgewijze kunnen uitgekeerd worden.

Hij beloofde verder te zullen aandringen bij het Gemeentekrediet om de noodige gelden te bekomen, ten einde het volle bedrag van het voorgestelde barema te kunnen uitkeeren.

De heer Verdonck drukte er op dat hij deze verklaring wilde doen, omdat het niet alleen voldoende is een nieuw noodbarema te stemmen maar dat er ook diende gezorgd te worden voor het geld, ten einde te kunnen uitbetalen wat gestemd is.

De socialisten dringen verder hardnekkig aan om het noodbarema te stemmen.

M. *Verdonck*. — De heer schepen Van Damme van Ledeberg heeft mij geschreven dat te Ledeberg het barema niet kan verhoogd worden, gezien er geen geld is. Te St-Amandsberg is het barema gestemd doch daar ook is geen geld.

(Zouden deze heeren zich niet beter om de belangen van hunne eigene gemeente bekommeren? Red.)

Hierop volgt eene belangrijke bespreking, waarvan Zondag toekomende een volledig verslag in *De Volkstem* zal verschijnen.

Het prinoiep van het nieuw noodbarema aangenomen met algemeene stemmen.

Ten slotte wordt met algemeene stemmen het principp van het voorstel Van Sweden aangenomen.

Eene studiecommissie komt Donderdag bijeen om den détail en uitvoering te bespreken.

Stemden het voorstel: de heeren Furnière, Lefevere, Verdonck, Toeffaert, Van Laethem, De Jaegher, Bonne en Van Sweden, De Gos en Mortier.

Waren afwezig: Tertzweil, Dhaese en Snoeck.

Deze stemming is een der schoonste overwinningen die de socialisten behaalden. Het stelsel welke aangenomen werd, is als vergoeding hetzelfde als te Gent, maar het principp van toepassen is datgene door onze vrienden te Gent voorgesteld, maar dat verworpen werd.

En nu is nog eene groote kwestie op te lossen: de financieele kwestie. Hiervoor Donderdag aanstaande, om 5 ure, opnieuw gemeenteraadszitting.

Wie belang stelt in de besprekingen die hierover gevoerd worden, vrage *De Volkstem* aan de verkoopers van *Vooruit*.

—

Arrondiss. Dendermonde

Te Uitbergen

Alle menschen spreken hier over het besluit van het komiteit, dat vroeger door « De Gentenaar » van de Ketelvest, zoo hardnekkig verdedigd werd.

Nu hebben zij van de landbouwers tarwe opgevorderd en doen malen om het te verkoopen aan de behoeftigen.

Een goede maatregel dus. Maar rekening gehouden hebbend komt men er toe dat op het graan eene zuivere winst van 367 fr. 50 centiemen is gedaan.

Vroeger loofde onderpastoor Pieters duizend fr. belooning uit aan «Vooruit» indien hij kon bewijzen dat er «onregelmatigheden» gebeurden. Nu is het klaar gebleken dat renteniers, rijke menschen en boeren allen het Comiteit opgericht hebben.

't Spijtigste van al is dat « De Leugenaar » nu geen duizend fr. uitlooft: zij waren gauw verdiend.

Intusschen kan het gazetje antwoorden op de briefwisselaars van «Vooruit», die hij dan uitschilderde als deserteurs, rasphuiszitters, wegloopers van 't leger, of mannen rijp om naar 't zothuis te doen, enz.

Ph. P.

GENT

Onderwijs voor 't Volk

Eene nieuwe stichting der Werklieden-Partij

De Hoogeschool van den Arbeid, waarin verschillige cursussen verleden week aanvingen, moet als eene zeer belangrijke, nuttige en noodzakelijke inrichting aanzien worden.

In de lagere school hebben de kinderen leeren lezen, schrijven, rekenen, enz., onmisbare kennissen welke elkeen noodig heeft om door de wereld te komen en die tot basis dienen moeten voor verder onderwijs.

Maar de beschaving en het moderne leven eischen van den mensch meer kennissen dan het algemeen lager onderwijs. De burgers en rijke menschen vinden gelegenheid die kennissen op te doen in de middelbare en hoogere scholen.

Voor de werklieden zijn er beroeps- en nijverheidsscholen; maar de werkman leert daar soms niet alles wat hij *kan* kennen en wat hij *moet* kennen.

Trouwens, het is voor den wekman niet voldoende een goed stielman te zijn, hij moet de noodige kennissen bezitten om zich in de maatschappij als een vrije burger te bewegen, om een goed huisvader te worden, om zijne rechten en plichten als burger en als huisvader goed te begrijpen.

Daartoe is voortgezet lager onderwijs noodig, — dat in de meeste onderwijsinrichtingen ontbreekt — en waarin er vooral op practische wijze gezorgd wordt voor de burgerlijk en sociale opvoeding van den mensch.

In de huidige omstandigheden zou, onzes inziens, de nieuwe onderwijsinrichting nog een ander doel mogen beoogen.

Er zijn thans in Gent en omliggend duizenden en duizenden jongens en meisjes van 14-15-16 jaar welke niets te verrichten hebben. Daar zij niet meer in de lagere schooljaren zijn is hunne plaats niet meer in de lagere school.

Kunnen er voor deze jeugd geen dagcursussen worden ingericht: Herhalings lager onderwijs en voor dezen welke het lager leerprogramma voldoende kennen: de studie der talen?

Benevens haar positief doel zou dergelijke inrichting eene heilzame negatieve werking hebben: de jeugd bewaren voor vervaling, gewoonte aan luiheid en vooral, ze onttrekken aan de gevaren der straat!

—

Kunstnieuws

Tooneeluitvoering door den Multatulikring op 1 November in onzen Volksschouwburg, St-Pietersnieuwstraat, van Golgotha *en* Nichtjes Roman.

—

Met het dramatische spel in 3 bedrijven *Golgotha* heeft de jeugdige gentsche schrijver H. Van Leerden (pseudoniem), als zijn eerstelingswerk, nog al gelukkig en met succes voor het publiek gedebuteerd.

De stof die hij daartoe had genomen: de lijdensgang van vrij en humaan voelende menschen welke den strijd opvatten tegen de grenzenlooze domheidsmachten onzer vlaamsche buitengemeenten, vertegenwoordigd door pastoor, kasteelheer en rijke boeren, geeft dan ook in ruimen mate gelegenheid tot het schilderen van dramatische figuren en toestanden, door onze vlaamsche autoren: Cyriel Buysse, Teirlinck, Steyns en vele anderen trouwens in alle kleuren beschreven.

Van Leerden is wel is waar wat verder gegaan en heeft een rooden draad door zijn stuk geweven, maar die roode draad was, mijns inziens, té zwak, té bescheiden: hij had er eene schitterende roode bloem uit kunnen weven.

Zijn hoofd- en kracht-type, Boer Verwegen, toont zich, wel is waar, van zijne vrije menschenrechten bewust, maar zijne koppigheid houdt hem toch hoofdzakelijk staande, de ware ondergrond der landelijke slavernij vocht hij slechts bij intuititie.

Die dat wél weten: zijn vriend Stien Claes, volgens den pastoor degene die het socialistisch gif in het dorp verspreidt, en diens zoon Frans, welke in de stad werkt en daar zich aan de groote werkersbeweging aangesloten heeft, zijn tot figuren tweeden rangs overzet. Stien Claes figureert als een arme sul en aan den zoon Frans, die slechts in de laatste akte verschijnt, had de auteur veel treffender en den fanatieken pastoor vernietigender woorden in den mond kunnen leggen. In plaats van den engel met het vlammend zwaard der socialistische geestdrift en klassenbewuste overtuiging, was Frans meer een vrijer die z'n meisje komt halen en tegen den pastoor zijn vuist schudt.

Dat is de kardinale fout in het stuk, hetwelk zóó goed begon, zijn kulminatie-fout in het tweede bedrijf vond en in het derde bedrijf aldus te zwak eindigde.

Indien de schrijver gewild ware slechts zijn derde bedrijf naar dien weg eenigermate te veranderen en daarbij de geheele aktie in dat bedrijf, welke vele leegten toonde, meer saamgedrongen te maken, dan zou het geheel een prachtig werk vormen, hetwelk met groeiend succes op het repertoire van vele vrijzinnige kringen zou blijven.

Nu moet ik ook daarbij zeggen, dat het stuk machtig geheven werd door het voortreffelijke, voorbeeldigde spel onzer Multatuliërs. Vóór allen Is. Benoot, welke van Boer Verwegen een type gaf welke in kunstopzicht waardig naast zijn beroemde vader Van Paemel kan staan. Mevr. Rowan als des boers vrouw en Mevr. Mortier als meetje Verwegen gaven uitmuntend natuurlijk spel. De rol van dochter Marie was in de handen van de bekwame actrice Mevr. De Moor. Een bijzonder goede noot mag ik zeker met volle recht ditmaal aan R. Goedertier toekennen, voor zijne voorbeeldige creatie van den door pastoor's christelijke hand onnoozel geslagen zoon Lowie, den ongelukzaligen brandstichter.

De rol van den fanatieken dorpspastoor werd door A. Peelman zeer juist en met veel onderscheidingsvermogen voor alle détails, treffelijk vertolkt. De Bruycker gaf aan Boer Perdaen de juiste type van den rijken, overmoedigen dorpsdwingeland. Van Frans Claes kon, wegens bovenvermelde reden, onze bekwame acteur Willem Meyer niets meer maken als dat er in zat, en zoo ging het E. Van Beveren in zijne rol van Stien Claes evenzoo; hunne schuld was het alzoo niet. Jammer dat Crombrugge's kostelijke type van koster zoo spoedig de deur uitgesmeten werd. A. Demey vertegenwoordigde de hooge overheid als gewichtig doende veldwachter.

Zooals reeds gezegd, afgezien van de wezenlijke kunstwaarde van het werk van den heer Van Leerden, behoort een goed deel van het succes welke hetzelve bij het voltallig saamgestroomd publiek vond, aan de knappe vertolkers(sters).

Ik vertrouw ook dat het stuk, met de gewenschte verbetering in het 3e bedrijf, nog veel maal op het programma van den Kring zal wederkeeren.

* * *

Als « lever de rideau » (ik kan dat voor den deksel maar niet in het Vlaamsch vertalen) ging de schalksche comedie in één bedrijf Nichtjes Roman over de planken, met Mevr. De Moor en Willem Meyer in de twee rollen.

Waarom dat eigenlijk in verzen geschreven is, weet'ik niet; waarschijnlijk om de acteurs te duivelen, want gewoonlijk gaat het zóó: spelen ze goed, dan letten ze niet op de versmaat; zeggen ze de verzen zooals het zijn moet, dan wordt het spel bij de meesten onnatuurlijk. Zoo tusschen die klippen doorzeilen is het best en dat hebben de twee spelenden naar beste krachten gedaan. Mz.

Stadsnieuws

— STAD GENT. — Aanbesteding der werken betrekkelijk het oprichten van nieuwe gebouwen in de beroepsschool « J. Carels ». — Aanbiedingen te zenden aan het Schepencollege ten laatste 18 November per gesloten brieven.

Openbare opening der aanbiedingen, den 20 November, te 12 ure.

Lastenkohier en teekeningen berusten in het bureel der werken. Bestek 19.000 fr. (1296

— PRIJZEN BASTIN EN DIERMAN. — Het toekennen van den prijs Bastin, welke dit jaar te goede moet komen « aan een werkman, van minstens 18 jaar en min dan 25 jaar oud, die bewijs zal geleverd hebben van de grootste verkleefdheid aan het huisgezin en daarenboven van goed gedrag is » biedt geene moeilijkheid aan.

Er zijn slechts vijf candidaten, namelijk twee bureelbedienden en een werkman die in 1914 den prijs bekwam.

Krachtens de akte van gifte, kunnen de bureelbedienden van den prijs niet genieten; deze mag ook geen tweemaal aan den zelfden toegekend worden.

Er blijven dus 2 candidaten over:

1. De Ketelaere Leon, dienstknecht, oud 19 jaar, wiens vader en moeder overleden zijn en die opgekweekt werd in het Weezenhuis.

Die jongeling, van uitstekend gedrag, is de eenige steun zijner grootouders die behoeftig zijn en 69 en 72 jaar oud zijn.

2. Vermeulen Alphonse, werkman, oud 22 jaar, die met zijne zuster, welke verleden jaar een prijs Bastin van fr. 100 ontving, zich toewijd aan zijne moeder weduwe.

Hij is van goed gedrag en zeden.

Het College stelt voor aan den eersten candidaat een prijs van 200 frank, aan den tweeden een prijs van 100 fr. toe te kennen.

—

Wat de prijs J. J. Dierman betreft, is de zaak ietswat moeilijker.

Verleden jaar, uit aanmerking van de slechte tijden die wij beleven en van de verdiensten van zekere candidaten, werd de prijs verdeeld in drie prijzen van honderd frank.

Op 34 candidaten zijn wij verplicht er 9 af te wijzen die niet tot de textielnijverheid behooren, alhoewel een of twee onder haar zeer verdienstelijk zijn.

Onder de overige, rangschikken wij er drie in eerste lijn omdat wij denken dat hunne verdiensten eenigzins boven die van hare mededingsters moeten geplaatst worden.

FEUILLETON VAN « VOORUIT » (242

De Brooddraagster

door XAVIER DE MONTÉPIN

—

Het rijtuig bleef staan, na den afstand tusschen de St-Lazarusstraat en de Bourbonkaai afgelegd te hebben.

Jeanne stapte uit, betaalde den koetsier, en trad het huis binnen.

Zij was haastig om hare dochter te omhelzen.

De portierster hield haar staan met deze woorden:

— Zeg eens, moeder Liza, onze oude huurder M. Lucien Labroue, is komen naar u vragen.

— Zoo! zegde de brooddraagster, zich verrast gebarende.

— Hebt gij hem niet gezien in uwe bakkerij? Hij moest er henen gaan...

— Neen, ik heb hem niet gezien. Wat hij mij te zeggen had, was zeker niet haastig...

— Ik vond dat hij er zoo aardig uitzag.

— Dat komt hierdoor dat hij veel in zijn hoofd heeft. Is mejuffer Lucie boven?

— Zij is reeds lang thuis.

— Dan ga ik ook naar boven.

Jeanne klom met haast den trap op.

Toen zij boven op het laatste verdiep kwam, en den sleutel zag steken op de deur van Lucie's kamer, bleef de arme vrouw staan, door eene schrikkelijke ontroering getroffen...

Hare dochter was daar...

Zij zou haar zien en haar omhelzen, doch zij moest zwijgen in hare tegenwoordigheid, zij moest voor haar *moeder* Liza, de brooddraagster blijven!!

Jeanne legde de hand op den sleutel, draaide dezen om en trad de kamer binnen.

Lucie zat te werken.

Zij keerde het hoofd om naar de deur.

De weduwe van Pierre Fortier moest geweldige pogingen doen om het meisje niet toe te roepen, terwijl zij haar de armen opende:

— Kom uwe moeder omhelzen!

Zij had den moed hare moederlijke teederheid het stilzwijgen op te leggen. Zij had de kracht kalm te schijnen.

— Zijt gij het, moeder Liza! zegde Lucie haar toelachend.

— Ja, ik ben het liefste... Ik ben het, lief kind... Ik ben het, lieve dochter...

De brooddraagster omarmde het meisje teeder en voegde er dan bij:

— Gij zijt uitgegaan, liefste?

— Ja. Ik ben bij mad. Augustine mijn werk gaan dragen, maar ik heb er spijt over.

LXV

— Gij hebt er spijt over, lieve? herhaalde Jeanne.

— Ja, antwoordde Lucie.

— Waarom?

— Omdat Lucien gedurende mijne afwezigheid gekomen is.

— Dat heeft mij de portierster gezegd.

— Hebt gij hem niet gezien, moeder Liza?

Jeanne antwoordde zoo bedaard als zij maar immers kon:

— Neen, ik heb hem niet gezien...

— De portierster heeft mij gezegd dat hij er geheel bedroefd uitzag.

— Zij zal zich dat ingebeeld hebben.

— Misschien... Maar zoo zij eens goed gezien had?... Moeder Liza, ik ben bang.

Jeanne sidderde.

— Bang, lieve? stamelde zij. Bang, waarom?

— Sedert dezen morgend, sedert dat bezoek van mejuffer Harmant heb ik sombere voorgevoelens.

— Laat die voorgevoelens loopen, lieve. Men mat zich den geest af met dingen, die geen reden van bestaan hebben... Men kwelt zijn eigen zelve voor niets... Gij moet verstrooiing zoeken... Als ge wilt, zal ik dezen avond bij u komen eten...

— Dat is een goed gedacht, moeder Liza.

— Ik zal naar den winkel gaan en alles gereed maken...

— Opperbest... Ondertusschen ga ik voort met mijn werk...

— En geen droefgeestige gedachten meer!...

— Ik beloof het u.

— Zoo moet het zijn!

Jeanne omhelsde opnieuw hare dochter en ging uit naar den winkel, bij zich zelve zeggend:

— Arm lief kind! Als zij de waarheid zal kennen, wat zal zij lijden!!

Toen het huurrijtuig, waarmee Lucien vertrokken was, aan het hotel der Murillostraat stil hield, stapte de jongeling uit, en na een oogenblik aarzeling, of liever van inwendigen strijd, nam hij een besluit en belde.

De deur ging open.

Lucien trad binnen.

— Is mejuffer Harmant thuis? vroeg hij aan den portier.

— Ja, mijnheer Labroue, en zij is alleen. Mijnheer Harmant is nog niet thuis gekomen.

— Kan ik mejuffer spreken?

— Ik geloof wel... Ik zal op M. Theodoor bellen, die het bezoek van M. Labroue bij mejuffer zal aanmelden.

De portier belde en de kamerknecht verscheen op den hoogsten trap van den stoep, op het oogenblik dat Lucien den koer overkwam.

— Ik zou mejuffer Harmant willen spreken, zegde de nieuwgekomene.

— Mejuffer is in de salon, antwoordde de knecht; zij heeft mijnheer den koer zien opkomen; zij zal mijnheer ontvangen... Wil mijnheer mij volgen?

Lucien klom den trap op.

Mary, tegen de schouw van de kleine salon geleund, stond te wachten.

Het zicht alleen van het ontstelde gelaat des jongelings deed haar begrijpen dat de bezoeker ten prooi moest zijn aan een hevige ontroering.

Waaraan moest die ontroering toegeschreven worden?

De dochter van Paul Harmant kon het niet raden.

(Wordt voortgezet.)

den en ook omdat wij rekening houden van den staat van behoefte waarin de familie zich bevindt. Het zijn namelijk:

Koerstock, Amelie, Kerkstraat, 487;
Vanden Daele, Clementine, Yzerstraat, 21;
Vander Straeten, Hortense, Molenaarstraat, 12;

die alle drie, sedert jaren, zich toewijden aan hunne oude vader en moeder en die van onberispelijk gedrag zijn.

Aan elk hunner wordt een prijs van 100 fr. toegekend.

Het College is overtuigd dat het de tolk van den Raad zal zijn, om die brave Heden geluk te wenschen en ze tot voorbeeld aan onze medeburgers aan te toonen.

De Schepen M. De Weart.

— ZIEK GEVALLEN. — Vrijdag rond 4 uren 's namiddags is de genaamde Van Octeghem Elisa, echtgenoote Banters Gustaaf, wonende te Ledeberg, Bisschopstraat, 7, op de Plezantevest, ziek gevallen. Na verzorging door Dr. De Schinchel, is zij per ambulantierijtuig huiswaarts gevoerd.

CAFÉ ONS HUIS, Vrijdagmarkt

ALLE ZONDACEN
van 7 tot 11 ure 's avonds
SYMPHONISCH CONCERT

Mededeelingen

GEVONDEN. — Twee sleutels, op den Drijnaardschen steenweg. — Terug te bekomen, Merelstraat, 31.

WIT BROOD. — Er wordt aan het belanghebbend publiek herinnerd dat de geneeskundige getuigschriften welke het verbruik van wit brood voorschrijven, ten bureele Posthoornstraat 20 T/S in de volgende orde gestempeld worden:

1e en 2e wijken 's maandags van 9 tot 1 u.
3e en 4e wijken 's maandags van 3 tot 6 u.
5e, 6e en 7e wijken 's dinsdags van 9 tot 1 u.
8e en 9e wijken 's dinsdags van 3 tot 6 u.
10e en 11e wijken 's woensdags van 9 tot 1 u.
St-Amandsberg, Ledeberg en Gentbrugge 's woensdags van 3 tot 6 u.

De certificaten welke binnen den hooger bepaalden tijd niet zullen aangeboden worden, zullen geweigerd worden.

GEZINSKAARTEN. — Het wordt aan de klanten der verkoophuizen Nrs 1, 17, 2, 16, 3, 20, 4, 24, 5 en 23 herinnerd dat zij in den loop der week van 6 tot 11 November op de gestelde aankoopdagen, hunne nieuwe gezins- en bloemkaarten zullen bekomen, tegen afgifte van de kaarten welke op 't oogenblik in gebruik zijn.

LEVENSMIDDELEN. — Het Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit, Provinciaal Comiteit van Oost-Vlaanderen, Groep Gent, zal in de week van den 6 tot 11 November de volgende waren in zijne magazijnen te koop stellen: *Voor allen:* Zout 0.10 fr., zonder rantsoen; rijst 0.66 fr., rantsoen 250 grammen per persoon. — *Voor de tweede helft der nummers:* Smout 2.30 fr., rantsoen 250 grammen per persoon.

PAKKEN AAN KRIJGSGEVANGENEN. — De verzenders der pakken aan de hierondergenoemde krijgsgevangenen gericht, worden verzocht hunne colis weder te komen afhalen op het bureel van het Komiteit, 6 bis, Bagattenstraat, Gent:

De Ceuninck, afzender: Maria Defon, Bousselaere; De clercq Achille, afzender: Comiteit van Thielt; Piens Jérome, afzender: Van Sweden, Kerkstraat, Gentbrugge.

MAATSCHAPPIJ « De Vereenigde Vleeschhouwers ». — Dinsdag 7 November, in de « Taverne Royale », Kammerstraat, maandelijksche algemeene vergadering. — Bestuur om 6 uur.

IIe PRIJSKAMP-TENTOONSTELLING VAN SPEELGOED, ten Stadhuize. — De deelnemers aan den Prijskamp en aan de Tentoonstelling van Speelgoed worden verzocht, voor zooveel het mogelijk is zonder het uitzicht te benadeeligen, hunne namen en adres duidelijk geschreven of gedrukt, te plaatsen op al de voorwerpen welke zij willen inzenden. Indien de voorwerpen niet geschikt zijn om eenig opschrift te dragen, gelieve men er dan toch eene kaart (niet grooter dan eene gewone brietkaart) met dezelfde aanwijzingen bij te voegen, los of vastgemaakt. De vermelding van den verkoopprijs daarbij is ook hoogst wenschelijk.

FRUITTEELT. — Zondag 5 November, om 10 1/2 ure, houdt leeraar A. Collumbien zijne eerste les over Fruitboomteelt.

Leeraar O. Burvenich om 11 1/2 ure zijne eerste les over Groententeelt in de Staatstuinbouwschool, Hofbouwlaan, 16, Gent. Ingang vrij en kosteloos.

DE ZONDER NAAM NIET ZONDER HART. — Gift van den 3 November 1916: Ter nagedachtenis van den heer Jacques De Neef, 100 fr.

LEDEBERG. — Boter. — Maandag van 9 tot 12 en van 3 tot 6 ure voor de nummers 3551 tot einde en van 1 tot 850 in het lokaal Gentrodestraat.

GENTBRUGGE. — Boterverkoop. — Maandag 6 November, N. 57201 tot 57700. Dinsdag 7 November, N. 57701 tot 58200, telkens van 3 tot 6 uur.

ST-AMANDSBERG. — Boter. — Dinsdag in de Gemeenteschool, Schoolstraat, voor de nummers 1327 tot en met 2512, van 9 tot 1 ure voormiddag en van 2 1/2 tot 5 1/2 ure namiddag.

Partijberichten

BIBLIOTHEEK « ONS HUIS ». — Wij berichten de lezeressen en lezers dat er den Donderdag geene boekerij meer is en in vervanging den Vrijdag van 6 tot 8 uur de boekerij zal open zijn. Dat elk dus oplette!

BOND MOYSON. — De volgende dienstverandering is tot stand gebracht onder het geneeskundig korps:

Dokter Polrier is benoemd tot heelmeester in onze kliniek. Dienvolgens bedient hij de wijk niet meer van het Rabot.

Dokter Hamelinck, Begijnhoflaan 42, vervangt Dr. Polrier als wijkgeneesheer van 't Rabot.

De Heer Meens, Noordstraat, 4, nieuw aangestelde dokter, vervangt D. Hamelinck als wijkgeneesheer voor de wijk van de Rijkenlaan, Nieuwe Kerkstraat, Hortensiastraat en omliggende straten, met Nijverheidslaan (gansch den blok over de vaart die vroeger door Dr. Hamelinck bediend werd).

De leden der Plezantevest, Gasmeterlaan en tusschenliggende straten mogen zich voortaan wenden bij den Heer Polrier, Hoogstraat, 43.

Al de bovengenoemde heeren Dokters geven visiet van 7 1/2 tot 8 1/2 ure 's morgens, zooals vroegere jaren.

Deze nieuwe regeling gaat in voege van af Maandag 6 November.

Wij nemen van de gelegenheid gebruik aan de nieuwe comiteitsfamilieleden met de witte kaart, te verzoeken, den dokter te bezoeken stipt om 8 1/2 ure, dus op het einde van zijne visiet voor de bondsleden.

AAN DE LEDEN der Brugschepoort. — Dr. Vlaeyen, Brugsche steenweg 144, is genezen en heeft zijnen dienst hernomen.

MAANDAG

NELLIE-KRING. — Om 6 1/2 ure, repetitie. Niemand ontbreke.

Burgerstand van Gent

Overlijdens van 1 November 1916: Karel De Loof, 58 j., treinoverste, Gentbrugge. — Oamiel Van Lancker, 74j., z. b., Eyne.

Overlijdens van 2 November 1916: August Dhaese, 56 j., voerman. Baudeloostr., 71. — Rosalie Declercq, 36 j., fab., echtg. Roelants P., Nijverheidskaai, 154. — Françoise Verdonck, z. b., 74 j., wed. Vandamme(St-Antoniuskaai, 29. — Lievin Deschuyter, mandenm., Karderijstr., 13. — Henri Desmedt, z. b., 77 j., Nieuwe Begijnhofstr., 17. — Leonie Dupont, 71 j., z. b., wed. Schneider-Lambert, Desmetstraat., 52. — Pieter Van Melle, 88 j., z. b., Meulestedestw., 584. — Hortense Nopens, 26 j., z. b., echtg. De Voghelaere R., Zalmstr., 85. — Marie Meersschaut, 42 j., z. b., echtg. Desamet Pieter, Godshuizenlaan, 209. — Alfons Auglade, 57 j., beheerder, Fortstr., 3. — Emiel De Block, 27 j., trambed., Uilkenstr., 113. — Henri Theip, 18 j., fab., Merxem.

Overlijden van 3 November 1916: Barbara Sommerlinck, 75 j., z. b., echtg. De Graecker, Zeemstr., 8.

Gemeente St-Amandsberg

Burgerstand van 27 October tot 3 November

Huwelijksafkondiging.— Charles De Waele, dokwerker, en Marie Van den Broecke, z. b., beiden te Gent.

Huwelijk. — Armandus Cotman, smid, en Auguste Minnebo, werkvr., Gent, Boudewynstr., 9/4.

Overlijdens. — Joseph Van herreweghe, z. b., 14 j., Engelstr., 47. — Petrus Uyttendaele, z. b., 84 j., weduwn. van Seraphina Bartholomé, Antwerpschen st.w., 416.

Geboorte. — Margaretta Calle, Meerschstr., 175.

De notaris G. VAN DE VELDE te Gent, zal ten verzoeke van het College van Burgemeester en Schepenen der Stad Gent, openbaar verkoopen:

Stad Gent -- Elisabethlaan

Perceel bouwgrond, te Gent, Elisabethlaan, zijnde lot 79, hebbende eene breedte ter straat van 6,50 m. en eene oppervlakte van 85,11 m².

Instelprijs: Fr. 6810
Afsluiting: » 65

EENIGE ZITDAG:

Maandag 23 November 1916.

om 11 ure 's morgends ter zittingzaal van den gemeenteraad ten Stadhuize te Gent.

Voor alle verdere inlichtingen zich te wenden ter studie van den notaris verkooper, Bagattenstraat, 41. (1298)

VERLOREN. — Een geldbeugel met deursleutel, vleeschbons en portretten. — Goede belooning aan den terugbrenger. Terug te bezorgen: Heyststraat, 2, Gent. (1295)

JAGERS. — Bekwame fretten te koop bij Edmond Van Vaerenbergh, Bergendries, 140, Lokeren. (1296)

MANNEN, voorziet u van rugzakken; gemakkelijk en goedkoop. Hoogstraat, N. 51, Gent. (1293)

TE KOOPEN per occasie een gasmoteur van 7 paardenkracht. Type Elektriek. Zichtbaar in bewerking: Prinses Elisabethstraat, n. 97. St-Amandsberg. (1301.

MEN VERLANGT te koopen uit occasie eene cirkelzaag, gemonteerd op stoel, liefst voor handbedrijf. Aanbiedingen te zenden: Huidevetterskaai, 6, Gent. (1299)

DOOR UITSCHEIDING van bedrijf: Modewinkel over te nemen. Goede broodwinning, Leikaai, 1, Gent. (1179)

VOOR MUZIEKPAPIER, snaren van violen, alleshande toebehoorten en reparatiën van muziekinstrumenten, wendt u: Keizer Karelstraat, 83, Gent, huis EM. FAUCONIER. (1185)

Oude gebitten (tanden)

Inkoop den vrijdag van 9 tot 1 ure, Korte Violettenstraat, n. 23, Gent (Beluik in de poort van Mme Wed. De Rudder).

Als
een slang om haar prooi
Zoo kronkelt zich de asthma om U heen en drukt steeds meer Uw borst te zamen.

Vooral 's nachts zijt gij tot stikkens toe benauwd, dan hijgt gij en slaapt ge niet. Een asthmalijder kan hartziekte krijgen of teringlijder worden. Weet gij dat?

Asthmalijders geloofd toch niet meer dat Uw kwaal ongeneesbaar is.

Er is een middel, dat U *kan, zal, en moet* genezen, de Abdijsiroop, Klooster Sancta Paulo. Duizenden asthmalijders zijn gezonde menschen geworden, doordien zij de Abdijsiroop, Klooster Sancta Paulo, hebben vertrouwd. Weest niet eigenzinnig! De slijm zal loskomen, Uw ademhaling wordt diep en vrij. Uw benauwdheden verdwijnen en Uw asthma aanvallen zullen voor goed verdwijnen. De

Abdijsiroop Kloester Sancta Paulo

zuiverend en borstversterkend, geneest onvoorwaardelijk asthma, bronchiet, pleuris, influenza, catarrha, slijm-, en kinkhoest en alle borst-, keel- en longaandoeningen.
Voorkomt de tering.

AKKER

Flacon van 230 gr. fr. 3.00; van 500 gr., fr. 5.00, en van 1000 gr., fr. 9.00. Eischt hanteekening L. I. AKKER, Rotterdam. Hoofddepot voor België: O. DE BEUL, Antwerpen. Verkrijgbaar in alle apotheken.

Droog Brandhout
Huidevetterskaai, 8,
bij Achterlei en Slijpstraat. 793

HANDEL IN BENZOL
1ste kwaliteit voor Lampen, Moteurs, enz. Gebreveteerde Lampen voor Benzol en Petrool. Regelmatige aankomst. Voordeelige prijzen. VICTOR DRIEGHE, Statiestraat, Baesrode.

HAARMAGAZIJN
I, Henegouwstraat, I
GENT
Tressen, Toupets, Chignons, Poppenpruiken, alsook alle Toiletartikelen
IN 'T GROOT & IN 'T KLEIN

TURFSTROOISEL. Gematigde prijzen. St Margarethastraat, 30, Gent. (1270)

VROUWEN
De remedie van Dr Carico is onfeilbaar tegen achterblijvende maandsteendea. Zekere uitslag zonder gevaar. De doos, 10 frank; de 1/2 doos fr. 5.50. Bescheiden opzending tegen o postbon: ZUID-VOLKSAPOTHEEK, 126, Brodestraat, Antwerpen.

WAAROM
voeden zoovele huismoeders hunne kinderen met PHOSPHOLINE?
OMDAT
PHOSPHOLINE het eenigste KINDERMEEL is dat een krachtig voedsel en eene ware schat is voor BOORLINGEN en KINDERS; omdat PHOSPHOLINE gemaakt is met allerzuiverste produkten en geprezen wordt door voorname geneesheeren.
1 fr. 50 de groote doos.
Depothouders voor GENT:
Apotheken: PINTE-SIELBO, Voormulde, 125, Gent; DE MOOR, Burgstraat, 34, Gent.
Centrale Drogerij JOS. COLLIN, Brabantdam, 30, Gent.
Ook in alle goede apotheken.

GEHEIME Genezing door bijzondere behandeling door specialist.
Raadpl.: Zon-, dins-, Vrijdagen van 9 tot 12 u. GENT, 54, Savaanstraat, 54, GENT

Huwelijkspapieren gratis
voor werklieden
Bureelen open alle zon- en feestdagen om 8 ure, Zwarte Zusterstraat, 18, Gent.

PATENT RUBBER ZOLEN
— vervangt het leder, kan gemaald, gemageld en geplakt worden. —
te verkrijgen bij
Emile BOTTEMEN, Slijpstraat, 107
MEN GELAST ZICH OOK MET ALLE SOORT REPARATIEN
Voor SOTTEGEM i VAN WAMBEKE, Groote Markt
Voor AALST: A. VANDEN EYNDE, Molenstraat, 76

Wat zullen wij eten dezen middag?
Er is geen vleesch, geen spek, de eieren zijn toch zoo duur. Laat ons
ZYMA BLOEM
gereed maken; met eenen lepel in eene tas melk gekookt, heeft men een smakelijk gerecht, dat zoo kloek is als de beste bouillon en zoo voedzaam als eieren.
2.25 fr. de doos
JOS. COLLIN
BRABANTDAM, 30, GENT

Jean JOSKI
BUREELEN EN MAGAZIJNEN
14-16, Peperstraat, GENT
BUIZEN in ijzer voor gas, water en stoom.
TOEBEHOORTEN in ijzer, smeedbaar gegoten ijzer en koper.
KRANEN in koper en brons.
VERWARMINGSTOESTELLEN en fornuizen met gas.
GLAZEN en lusters voor gas en electriciteit.
BEKKEN, manchons, artikelen voor verwarmingen. verlichting met gas en electriciteit.
Het huis heeft geene hulphuizen en gelast zich niet met inrichtingen.
Niet verwarren met huis van zelfden naam.
985

ZEEP — WAGENVET
(Eerste kwaliteit)
Beschikbaar aan voordeelige [illegible]
Adres HAZEWIND (achter Kiosk, [illegible] markt, Gent, 's morgens van 9 tot [illegible]
— Alsook bruine zeep, witte zeep (Sunlicht) en zeeppoeder.

Altijd in Magazijn 25.000 pak[illegible]
CHOCOLAAD
alsook 1000 doozen crême van alle m[illegible] en der beste kwaliteit.
DUC, VERVAET, CESAR, BENSD[illegible]
Huis Pieter VERVAET
Dampoortstraat, 20 en 22, GE[illegible]
Alle soorten van Confiseriën, alsook
Koffie, Bougiën, Confituren, Besch[illegible]
Laagste prijzen der stad.

De Oorlog belet niet uwe rechten te [illegible] gelden in erfenissen, [illegible] betalers, werkongevallen, [illegible] eischers, enz. Raad kosteloos van 8-11 en [illegible]
A. MATTHYS, *Zandberg, 8, Gent.*

GEEN BOUGIES MEER
door den Gediplomeerden en Gebreveteerden
METAAL-BOUGIE
Verkocht bij de Pompiers van Gent
Verbruikt 1 1/2 ct. per uur, dus 30 maal goedkooper, ondanks den [illegible]
Wordt verkocht: de kaars 2.00 fr.; de brandstof 0.75 fr.
Men neme wel in acht dat de kaars slechts eenmaal moet gekocht [illegible]
Algemeen dépot voor België: KLEINE DOKLAAN, 13, GENT
Verkoopers voor overal worden gevraagd.

PAX
Vanille en Chocolat
PUDDING POWDER
Een lekkernij voor oud en jong, het dessert voor iedereen bij uitmuntendheid.

Het WERKELIJK VOLKSPURGEERMIDDEL is de
Gezondheidspil
DEFENSE
Ieder persoon die de GEZONDHEIDSPILLEN DEFENSE heeft gebruikt, recommandeert ze aan zijne geburen, vrienden en familieleden, en aldus wordt het aanwenden van dit ideaal geneesmiddel alle dagen grooter. -:- Er bestaat ter wereld geen zachter, geen aangenamer en meer afdoende purgeermiddel. -:- Klein, zonder den minsten smaak, zijn zij gemakkelijk om nemen. -:- Samengesteld uit de bestgegronde stoffen der beste purgeer- en afdrijfplanten, beroerden zij noch kolieken noch ontstekingen. -:- Volgens ondervindingen opgedaan in de hospitalen van Parijs door de geleerde geneesheeren Rutherford, Dujardin-Beaumetz, P. Marchand, enz., over het podophyllin, voornaamste factor in de GEZONDHEIDSPILLEN DEFENSE, is dit het zachtste, werkzaamste, het eenig echt middel tegen de verstopping en zijne gevolgen.
Mannen en vrouwen, ouderlingen en kinderen, pikken en zuigelingen allen purgeeren zich met de volksremedie, de
GEZONDHEIDSPILLEN DEFENSE
De doos van 30 pillen 1.00 fr. in alle Apotheken.